

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 300 Lel.

Fél évre ... 150 Lel.

Negyed évre ... 75 Lel.

Havonta ... 25 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Lapunk legfőbb közleményei:

- Az aradi memorandum fogvétel.
- Megállt az osztrák bankóprás.
- Fakuló fotográfiák.
- Védekezés a lakásfosztogatások ellen
- Új szultán Törökországban.
- Mivel védőjék Konstantint?
- Ébredők harci riadója.
- Vásárhelyi József meghalt.
- Lövöldözés oszondór.
- Bethlen beszámolója.
- As aradi színház Temesvárott.

A bankóprás.

Azok között a fogalmak között, amelyek a háboru alatt elvezetettek békebeli vánszaitak és értelmezésüket, a bankóprás terminológiája első helyen áll. A béke aranyderűs idejében a bankóprás valami muzsikás melódiaja, boldog lendületű gépezet jelentett, egy modern bőség gyárat, amiből földi örömök kacagtak ki és minden jólét kivirágzott. Am félelmetes masinává, gyűlölt és katasztrófa okozó szerkezeté fajult el a bankóprás a háboru alatt és után. Ez a szerkezet ekkor már nem bőséget jelentett, nem gondtalan jó módot, hanem a háborucsinálók egyik eszközét, amivel folytatni, győzelemrevinni és befejezni lehet a vérzivatarat. Csak bankóprás legyen, akkor lehet hadat üzeni, győzelmet kicsikarni vagy elbukni! S a gép, amely frissnyomású és ropogós bankókat termelt, maga mögött zúgni hagyta a szegénység és a nyomor bánat-koncertjeit, az özvegyeknek és az árváknak jajgatását, mindazt a keresésiéget, veszteséget és szomorúságot, amit a háboru jelentett. S ami a legdöntőbb: fölfokozta, kite nyesztette és grasszálni hagyta a drágaságot.

Egy tragikus és hosszú európai háboru véres tanulsága kellett ahhoz, hogy a bankóprással csinálni kell banni. A Goethe „Zauberlehrlingjéhez” hasonlóan ez a prés: ahhoz az imashoz, aki megindította az áradatot, de megállítani már nem tudta. Ha a bankógyár üzembe lendül, megállítani a lehetetlennel határos. S Európában a bankóprás átka elsősorban Német-Ausztriára sújtott, legelőször ezt az államot tette tönkre. Német-Ausztria valútája, — ha annak lehet nevezni, — a bankóprás miatt lett a legutóbbi három esztendő legérték telenebb, legsemnitmondóbb pénze, amit példaként és tréfák anyagául használtak föl a börzianerek. Az osztrák szocialista kormány, amely maga mögött a tömegek súlyos nyomását érezte, a jólét előmozdítását úgy képzelte, hogy megindította ezt a fatális szerkezetet. A gyakorlatban nemcsak a prés, de az állam is csődbe került. Mert minél többet nyomtak a pénzből, annál többet kértek produktumaitkért a termelőktől, annál többet követelt magának az értéktelenné váló államiegyéből minden állami

üzem, vagy a munkás, vagy a vilányoskálauz, vagy akár a színházi pénztáros. A bankóprás lendületbe kergetett kerekkeivel együtt lendültek fölfelé az árak, az ezerkoronás cipőtisztítástól kezdve az ötvenezerkoronás nyak kendőig és a négymilliós átmeneti kabátig. A présrendszere a pusztulás rendszerévé fajult, s a Zauberlehrling: — az állam pénzügyi manipulánsa — kétségbeesetten nézhetette az áradó papírostengert. Mert amit a prés adott, nem kenyér volt, hanem papír, nem jólét, hanem nyomor, nem közszükségletek olcsóbbodása, hanem folyton fokozódó drágaság.

Most arról érkezik egy hírvélemény, hogy a német-ausztriai kormány rendeletileg közölte az állam polgáraival, hogy megállította a bankóprást. Lehet, hogy még talán nincs későn. De mi itt Aradon szeretnők észrevenni azt az álláspontunkat — a román állam pénzügyi politikájának ügyében, — hogy azok a politikai exponensek, akik hivatásuknál, vagy állásuknál fogva közel állanak a bankópráshoz, óvakodjanak annak üzembelvezésétől. Az állami tisztviselők fizetésrendezésének és sok más problémának a rendezése ne függjön ettől a szeszélyes és megbízhatatlan masinától. Adók külső és belső kölcsönök, jól kezelt és ennélfogva jóljövődő állami üzemek és monopóliumok: mind olyan forrás, amelyek bőségesen fedezik — kellő óvatosság mellett — az állam szükségleteit. Románia előtt, — amely talán a bankópráshoz óhajt nyulni, — ott

az osztrák példa, de ott a német példa is, ahol a márka példátlan gyorsasággal zuhlik az osztrák korona nivója felé. S itt megint Goethe soraira emlékezünk, amikor a varázsló inasa kétségbeesetten kiáltja: „a szellemek, amiket földézttem, most nem hagynak el!” Ugy

hiszik, hogy a bankóprás szellemét se szabad idézni, mert még ettől is nehéz és félelmetes a szabadulás — egy reális pénzügyi állampolitika szabadlevegőjű tisztázásai felé. Ausztria kései ébredése mementót int minden európai állam kasszája felé.

Terjeszkedik a kisantant.

(Stambulinszky megállapodása Romániával. — A csehszlovák-jugoszláv egyezmény.)

Bucuresti. Belgrádi lapok a kisantant újabb terjeszkedéséről írnak. A szerb sajtó cikkei nyilvánosságra hozzák azt az egyezményt, amely abból a célból jött létre az érdekeltek között, hogy a kisantant államainak együttműködését szorosabbá tegye. ReGISZTRÁlja a sajtó Stambulinszky bolgár miniszterelnök bucarestli tárgyalásainak összes eredményét. Eszerint Stambulinszky a következő megállapodást létesítette a román fővárosban: 1. Bulgária abban az esetben, ha Szovjetorszag megtámadná Romániát, jóakaratu semlegességet tanusít. 2. Bulgária véglegesen és ünnepélyesen lemond minden Macedonára vonatkozó területi igényeiről és kötelezi magát, hogy minden ez ünnepélyes ígéret ellen táplált törekvéseket elnyom. Ezzel szemben Szerbia, Románia és Görögország kötelezik magukat, hogy Bulgáriának engedik át Dedeagacs kikötőt, ezenfelül arra is kötelezik magukat, hogy a szerb és román kormányokkal

tal támogatni fogják a bolgárok ama törekvését, hogy a bolgár-török korridor kihatása ne Bulgária, hanem Törökország területi hátrányára történjék. Mindezek alapján Bulgária még ígéretet kapott arra, hogy felveszik a kisantantba. (Rador.)

Belgrad. A csehszlovák sajtófróda ma hivatalosan közzétette a marienbadi, Csehszlovákia és Jugoszlávia között megkötött szövetségi szerződést, amelynek néhány cikke így hangzik: 1. Az 1920. augusztus 14-én Belgradban a cseh köztársaság és a szerb-horvát-szlóven királyság közt megkötött egyezmény tartalma kiterjed a jelen egyezmény tartalmára. 2. A szerződő felek tudomásul veszik, azokat a politikai és katonai megállapodásokat és egyezményeket, amelyeket egyrészt a cseh köztársaság Romániával, Ausztriával és Lengyelországgal, másrészt a szerb-horvát-szlóven királyság Romániával és Olaszországgal megkötött. A szerződő felek azon lesz-

Piere és Lotti.

Irta: Polgár László.

Páris legsötétebb tivornya-tanyáinak legismertebb ősbóhém alakja volt: Piere az énekes. Nem volt több huszonnyolc-harminc évesnél, de a nélkülözés, az éjszakai, a lokálfüsttől és pálinkagőztől sűrű, egészséget őrítő levegője mély barázdákat szántott a fiatal arcra. Csupán a mélyen és feketén villanó két hatalmas szem árulta el, hogy az olasz földről ideszármazott, ifjan-öreg Piere lelkében olthatatlan szenvedélyek élnek. Éjszakánként berugott kocsisok, munkások, kiváló börtöntelelének való dologkerülők és ezek izléstelenül kifestett szeretői mulattatására énekelt frivolt dalokat a lokál „szinpadán”. Szünet közben csörgős sapkájával kezében sorra látogatta az asztalokat s ez volt a tulajdonképpeni célja életének. Ilyenkor szépen lassan megtelt a sapka. Egymás mellett pihentek benne a léha és részeg hallgatók ve-rejtékszagú s az örömlányok

könnyen szerzett gálans adományai. Piere-nek mindegy volt a pénz eredete, csak pénz legyen. Csak sok-sok pénz legyen, hogy egyszer majd ha elérkezik az idő, valóra válthassa ábrándjait, melyeket az átvirasztott éjszakák után fütetlen nyomortanyáján szövegetett Lottiról, az Odeon-színház primadonnájáról.

Közel egy éve már, hogy betévedt az Odeonba. Akkor látta meg először Lottit. Azóta minden nap, valahányszor Lotti neve a szinpadon volt, ott ült a karzat első sorában. Nem figyelte a darabot, nem látta a partnereket, nem mulatott a mókákon, csak nézte „öt”. Feketén villanó szemei rátapadtak az Ő asszonya testére. Ha Lotti tekintete valahogy feltévedt a karzat felé, Piere úgy hitte, hogy Őt nézi. Ilyenkor szemeiben félelmetes tűz lángolt, arca izzó piros lett, ajkai önkéntelen mozogtak s mintha az Ő fülebe sugná, megismétli a naponta ezerszer elsírt sóhaját:

— En asszonyom! Szíven!

Szeretlek! A függöny legördül az előadásnak vége. Piere siet a lokálba, mert pénzt kell keresni. Gazdag akar lenni, hogy egyszer kivehesse a szinpad melletti nagypáholyt; csokrot küldessen Lottinak, Lotti csak neki játszon, előadás után lefüggönyözött hintóban vihesse haza az Ő lakására az Ő asszonyát.

Egyszer a szokottnál hangosabb társaság verődött össze a lokálban. Tulhangos társalgásukat érdes nevetéssel fűszerezték s mikor a pincérleány már harmadszor töltötte meg a félliteres poharakat, az egyik, a lehangosabb énekelné kezdett. Pierre elfojtott lélekzettel hallgatta a konkurens énekest. Igen... igen... ez az a dall, melyet Lotti énekelt. Hogy, meri ajkára venni az Ő dalát? Lassan közelebb húzódott a társasághoz, majd merész elhatározással, egyenesen az éneklő elé állt és bemutatkozott:

— Piere vagyok, az énekes. Megengedik, hogy helyet foglal-

nek, a gazdasági, pénzügyi és forgalmi viszonyokat szilárd alapra helyezik és e tekintetben a kölcsönös és szoros együttműködést biztosítják. Abban az esetben, ha összes érdekeiket veszélyeztetve látnák, kötelezik magukat, hogy érdekeik védelmére szolgáló intézkedésekre nézve meggyegyeznek. A csehi köztársaság és a szerb-horvát-szlovén királyság illetékes hatóságai megállapodnak a jelen egyezmény végrehajtására szükséges egységes intézkedé-

sekre nézve. Az egyezmény a ratifikációs okiratok kicserélésének napjától számított öt évig marad érvényben. A szerződésben jelzett idő lejártával a szerződő felek mindenike felmondhat, de erről az illetékes államot, vagy államokat hat hónappal a szerződés felbontásának napja előtt értesíteni tartozik. Az egyezményt közölni fogják a népszövetséggel és kérni fogják az államok között létrejött eme szerződés belajstromozását. (Rador.)

Védekezés a lakásfosztogatások ellen.

(A rendőrprefektúra felhívása.)

Az utóbbi időben szinte naponta jelennek meg az Aradi Közlöny hasábjain lopásokról, fosztogatásokról és betörésekről szóló közlemények. Az már bebizonyosodott tény, hogy Aradon egy számos tagból álló jóiszervezett zsebtolvaj- és betörőbanda működik. Az aradi államrendőrség nyomozó osztálya a legerélyesebb hajszát indította a banda ártalmatlanná tételére, azonban a nyomozás ezideig nem járt teljes sikerrel. Majdnem minden nap közrekerül ugyan egy két gonosztevő, a tervszerűen végrehajtott, naponta megismétlődő lakásfosztogatások, dacára a rendőrség erélyes intézkedésének napról-napra megismétlődnek. A rendőrségi nyomozás igen gyakran rámutat arra, hogy a betöréseknek és lakásfosztogatásoknak legfőbb okai maguk a háztulajdonosok és a lakók, akik gondatlanságból és nemtörődömségből örizetlenül söt

számos esetben nyitva hagyják lakásukat és ezzel mintegy alkalmat adnak a fosztogatóknak tervük végrehajtására.

A rendőrprefektúra ezúton figyelmezteti a lakókat és háztulajdonosokat, hogy házukat és lakásukat különösen az esti órákban ne hagyják örizetlenül. A magánházak tulajdonosait pedig felhívja a prefektúra, hogy a ház kapuját minden este *nyolc órakor csukják be*. Ha a háztulajdonosok és a lakók alkalmazkodnak a rendőrség felhívásához, a gyakori betörések és fosztogatások megfognak szünni. A mai nap folyamán a következő eseteket jelentették be az államrendőrségen.

Havas János Str. M. Stoinescu (Teleky utcai) lakosnál tegnap délután betörték. A betörők felhasználták az alkalmat, amikor a ház lakói nem voltak otthon, feltörték Havas lakását és onnan

több mint tízezer lei értékű fehérneműt vittek el. Hermann László Str. Mihai Eminescu (Deák Ferenc utcai) lakásában már nem működtek ilyen szerencsésen a betörők. Átkulcsossal behatoltak a lakásba, és hozzá fogtak a szekrények feltöréséhez és a holmik összeszedéséhez. Hogy ketten vagy hárman voltak-e, azt még nem sikerült megállapítani. Az összeszedett értékekkel éppen távozni akartak, amikor a házbéliek házatértek. Ott hagytak mindent és sikerült megragítani.

A fagyos idő rendes kísérője: a kabáttolvaj is megjelent a Városi kávéházban. Verner Andor tett feljelentést, hogy tegnap délután valaki leemelte a fogasról értékes télikabátját. A kabáttolvajban még annyi belátás sem volt, hogy egy ócskát hagyott volna ott helyette. A rendőrség a tolvajok és betörők kézrekerítésére megindította a nyomozást.

Ébredők harci riadója.

(„Nem megbocsátani — leszámolni akarunk“.)

Budapest. Az Ébredő Magyarok Egyesülete vasárnap tartotta évi közgyűlését, amelyen elparentálták Károly exkirályt. Palóczy Horváth István elnök beszélt a magyar fascizmusról. A fascisták azt állítják, hogy az Ébredőkkel egy célért harcolnak, közben meg bontják az Ébredő Magyarok Egyesülete táborát. — Hegedüs György az igazgatóság jelentésével kapcsolatban hangoztatta,

hogy a magyar faj betegsége az, hogy lelkesedése hamar lelohad.

— Jegyezze meg magának minden ellenségünk, mondotta Hegedüs, mi nem akarunk kezet fogni és megbocsátani, hanem leszámolni akarunk. Sokat beszélnek nálunk a jogrendről. Az Ébredőknek nem kell olyan jogrend, amelyben a zsidóság garázdálkodhatik. A propagandát elszántan tovább folytatjuk, amíg eléri az idő a cselekvésre.

Kiss Menyhért hangsúlyozta, hogy a zsidókérdésben tulajdonképpen semmi sem történt. A zsidó nagytöke jobban pöffeszkedik mint valaha. Tértfoglalásunkat egyaránt kell követelnünk a sajtóban és a gazdasági élet minden terén. A numerus clausust minden téren ki kell szélesíteni. Ebben az irányban határozati javaslatot nyújtott be.

Ezután három felekezet papjai megáldották a zászlót, amelyet a nyugatmagyarországi harcok emlékére Héjjas Ivánnak felajánlottak. Héjjas Iván tüzes beszédben újabb fogadalmat tett, hogy hazájáért minden csepp véréért kész ontani. Horváth Károly szerint a kormány nem energikus a zsidókérdésben. Nem adóztatták meg a háborús jövedelmeket annyira sem, mint Franciaországban. Ezután az Ébredők programjának kibővítését javasolta akként, hogy az egyesület életében a cselekvés politikájának kell érvényesülnie és akkor már csak a Mussolinivel fele harcokésség kell.

Jak? Tetszik nekem ez a dall.

A társaság, melyről kiderült, hogy az Odeon-színház diszitó személyzete, örömmel parolázott Pierrel. Claudius — így hívták az éneklőt — Pierre kívánságára még vagy kétszer-háromszor elénekelte Lotti dalát, azután ittak, majd még hangosabbak lettek, végül elázott az egész társaság. Zárórákora Pierre hazacipelte magával a berugott Claudiusot. Keltett neki ez az ember. Másnap, mikor Claudius Pierre lakásán felébredt, már nem emlékezett semmire, de megtetszett neki Pierre. Barátságot kötöttek. Pierre meginvitálta ismét a lokálba:

— Jer be Claudius minden este hozzánk színház után. Az én vendégem leszel.

A diszitó elfogadta a meghívást, melyből lassan, látszólag meglehetősen bensőséges barátság fejlődött. Pierre egy este, mikor már alig lézengett egy-két ember a lokálban, feltárta Claudius előtt a szívet. Elmesélte nagy szerelmét s kérte hozzá a diszitó segítségét. Claudius látta, hogy pompás hal akadt a horogra, kit érdemes lesz az esténkénti potya borozgatás fejében szóval tartani.

— Tudod — mondotta Claudius — mi úgy próba közben szoktunk beszélgetni. Majd valahogy

beadom neki. De nem megy a dolog úgy egyszerre. Türelmes kell hogy légy. Azontúl minden nap vitt és hozott üzenetet a hiszékeny Pierenek, aki készpénznek vette a diszitó házugságait. Mindennapra jutott valami mese, melyért kijárt a hírnököknek egy-két liter itóka. Pierre így módon már közelebb érezte magát Lottihoz s ez a körülmény fokozott takarékságra serkentette s nem telt bele három hónap, mikor egy este azal lepte meg barátját, hogy együtt van már a pénz. A lokál egyik csöndes asztalánál számoltak. Jegy ennyi, virág ennyi, kocsis, vacsora stb. stb. mindenre telik, sőt marad is egy tallér tartaléknak. Az alkalom is kedvezett, mert az Odeonban lázas készülődés folyt egy cassadarabnak ígérkező premierre. A fő női szerep Lotti kezében volt.

— Jó Claudisom mondj el most már mindent s invitáld meg. Claudiusal vétette meg a nagy páholyt, az rendelte meg a kocsit, virágot, vacsorát s Pierre szívzorongva várta a választ s a nagy napot.

Claudius látta, hogy a dolog kezd komoly formát ölteni s ezért a főpróba előtt nevetve mesélte el Lottinak szerelmes barátja készülődését. Lotti, kinek módfelett tet-

szett a bolond énekes „halálos“ szerelme“, Claudiusal elmeséltette ismét, de most már az egész társulat előtt, legújabb hódítását. Kacagtak mindannyian az eseten. Lotti pokoli tervet eszelt ki. Voltak akik a súlyosabb következményektől félve, sajnálták Piere-t s kérték Lottit, álljon el tervétől, de ő hajthatatlan maradt.

— Mondd meg Piere-nek — szölte Lotti Claudiushoz — hogy meghívásomat elfogadom.

Piere-nél nem volt boldogabb ember ez este. Dupla porciót fizetett az önzetlen barátjának s ő maga is mélyebben nézett a pohár felekére. Az éjszakát nyitott szemekkel töltötte rozoga ágyán s másnapra betegségére hivatkozva lemondta szereplését a lokálban.

Láz, forró premier volt. Mindenütt csupa estélyi ruhás hölgyek és frakkos urak ültek, csak a színpad melletti nagy páholy látszott üresnek. Pierre szegényes öltözékében röstelt előre ülni, csak a páholy mélyéből lövelte sóvár pillantásait Lotti felé, aki egész este feltűnően „oda játszott“. Az első felvonás után rengeteg virágot adtak fel a primadonnának. A hatalmas tapsokra Lotti többször megjelent a függöny előtt s mindannyiszor csupán Piere virágjait

hozta ki magával. Pierre szíve az izgalomtól s a boldogságtól majd nem kiugrott satnya kebeléből.

— Hát igaz! Mégis! Az én virágom neki a legkedvesebb!

Utolsónak hagyta el a színházat.

Számozatlan kocsija ott állott a színészbejárónál, néhány fogát és autótársaságában. Lassan szálkíngóztak ki a színésznők és színészek. Pierre észre sem vette, hogy mindegyiknek szája szögletében ott ült az elfojtott mosoly és száznakozás s azt sem vette észre, hogy valamennyien a háta mögé kerültek s úgy várták a „heccet“. Végre, egy évnél is beillő félóra után pazar hermelin bundájában megjelent az ajtóban Lotti. Körüljárta szeméit a várakozókon s a háta mögött álló Claudius figyelmeztetésére, észrevette Piere-t. Pierre szíve a torkában dobogott, lelkében valami furcsa remegést érzett. Indulni akart, de lábai gyökeret vertek, szólni szeretett volna, de bedagadt a torka. Lotti egy-két pillanattal mosolyogva nézte, de mikor a hatalmas gépkocsi ajtaja kinyílt s az abban kilépő monoklis ur felé közeledett, hangos kacajban tört ki s így szölte a monoklishoz:

— Charli! No nézze! Hahahaha! Ez az

Vidéki t. előfizetőinket kérjük, hogy előfizetési tartozásukat azonnal küldjék be, nehogy e tartozásuk miatt kellemetlenségek legyenek kitéve.

Lövöldöző csendőr.

Csendélet a Hegyaljai Villamoson.

Lippai tudósítónk jelenti telefonon: A ma délután 1 óra 30 perc-kor Aradra induló Hegyaljai villamosra felszállott Nadaban Péter, a Cfr.-nél szolgálatot teljesítő csendőr. A villamoson egy félkegyelmű inasgyerekekkel tréfálkozott az ittas állapotban levő csendőr. Tréfa közben a kislány meg rugta ingerlőjét és elszaladt. A csendőr üldözni kezdte a fiút, aki az egyik megállónál leugrott a villamosról és egy másik kocsi-ban elbújt. Szabadhelyen a csendőr is átszállt egy másik kocsi-ba és ott az utasokat revolverrel megfenyegetve követelte, hogy fedjék fel a fiu hollétét. Az utasok közül senki sem válaszolt a csendőr kérdésősködéseire, mire az revolverével lövöldözni kezdett. A villamos azonnal megállították és két világosi csendőr, akik éppen a vonaton utaztak a vonatvezetővel együtt lefogták a lövöldöző ittas embert, akat összekötözték és a gyoroki csendőrörsnek átadták. A csendőr szerencsére nem tett kárt emberéletben lövöldözéseivel.

A monoklis is végignézte mosolyogva. Mikor elindult velük az autó, Piere még mindig hallotta az asszony sátni kacagását. Mikor a háta mögött is hallott valamit fojtott kacagás féle neszt, hátrafordult. Könnyeitől fátyolos szemek megakadtak a sok nevetéstől széles arcon, majd tengelye körül megperdült s hangtalanul holtan bukott a színészbejáró lépcsőjére. Mígölte a szíve, a csalódás s a nevetés.

A társulat tagjainak mosolygós arca komolyra változott. Telefonáltak a hullaszállító kocsiért s azután szétszéledtek mindenki a maga számára, de mindegyiknek a lelke ott slrt Pler — két könyvnyelű megtört szeme.

Lotti társalkodónője másnap reggel rendes szokása szerint a friss lapokat olvasta fel még ágyban pihenő urnőjének. Részletes referáda a premierről. Siker, virág, stb. Minden kritika egyforma, dicsőhimnusz. Már. uujja is Lotti.

— Szenzációs szerelmi dráma az Odeon előtt. Meghalt mert kigunyolták. A primadonna tréfája. A tegnapi premier...

— Nem érdekes — szakította félbe a szenzációs ígérkező cikket Lotti. — Nem szeretem a holtakat csak az élőket.

Az ujaradi memorandum fegyverei.

— „Halálos csapás“ az Aradhoz való csatlakozás. — Mit mond a parlamenti tervezet?

Az ujaradi problémával az *Aradi Közlöny* legutóbbi száma részletesen foglalkozott két helyen is. Rámutatunk azokra a szükségletekre, amiket Arad jelent Ujaradnak, megkérdetünk két ujaradi vezető egyéniséget a csatlakozás módjának és lehetőségeinek aktuális felől és röviden kitértünk arra a memorandumra is, amelyet az ujaradi képviselőtestület 1921. áprilisában hozott. Ez az a memorandum, amelynek érvelései annyira átlátszóak, konklúziói annyira hibásak, hogy polémiába szállni vele valósággal hálátlan feladat. Nyilvánvaló, hogy Ujarad ügyeinek a hálátlan gyermeknek a kifogásaihoz hasonlíthatók, akik az édesapja ruházott és amikor az apának szüksége lenne a fiára — cserbenhagyja.

A memorandumnak ehhez a cserbenhagyáshoz politikai ürügye éppen egy sorakoztathatók, mint közgazdasági kifogásai. Ezekből néhányat szemelvényképpen itt adunk.

Falu a város ellen.

„Ujarad nagyközség a 7000 lakosával kulturai középpontja nem csak a járáshoz tartozó községeknek, hanem Temes-Torontál felső részének is. Traunau, Guttenbrunn, Alios, Blumental, Vinga, Monostor, Majláthfalva, Kísszentpéter, Kétfél, Perjámos, Lovrin, Totina, Varjas, Nagyszentpéter, stb. sokféle szállal Ujaradhoz fűződnek. Ujaradon virágzó a kereskedelmi és ipari élet. Ujaradnak meg van a maga nagy vidéke, de e vidéknek is megvan Ujaradon a maga centruma. Miért legyen e községek szerves élete, melynek szíve Ujarad, megbolygatva és átalakítva, mikor ez nem fekszik senki érdekében?”

Ujarad a volt Magyarország területén egyikike volt a legnagyobb gabonapiacoknak, mindenestre sokkal nagyobb volt, mint Aradé. Zöldségtermelése és piaca is nagyobb, mint bármelyik. A virágzó Ujarad az idegravitáló összes községek szükségleteinek eleget tud tenni és hivatva van arra, hogy jövőben is a folyton növekedő követelményeknek eleget tegyen. — Ezt mi, akik a viszonyokat ismerjük, teljes öntudatossággal és büszkeséggel állíthatjuk. A környék jómodusága Ujarad befolyásának köszönhető. Ujarad község s az ujaradi társadalom a járási intézmények: ugy mint járásbíró-ság, praetura plasei, adóhivatal, pénzügyörség és más hivatalok elhelyezésére nagy áldozatokat hozott, házakat épített nagy költséggel, melyek ma is a község tulajdonát képezik és készpénzzel is hozzájárult. Mindezen áldozatok veszendőbe menjenek? Ujarad időktől kezdve közigazgatási központ, amelyre predestinálva van. Az egyes községekből, a Bánát felső részéből vasutak, jó utak vezetnek Ujaradra, ahová az érdekeltek könnyű szerrel és olcsón el juthatnak.

Mit mond a parlamenti törvénytervezet?

A memorandum mint öntimpelesi aktá, mint egy olyan irás, a mely Ujaradot teszi meg a világ közepének, valóban jól megfogalmazott irás. Az *Aradi Közlöny* munkatársa ma aziránt érdeklő-

dött, hogy a tennet, amely ezt a csatlakozást aktuálissá teszi, mennyiben rendel alá Ujaradot Aradnak és vajon igaz-e, hogy már törvényverőre emelkedett? Illetékes helyen ezt a fölvilágosítást kapjuk:

— A parlament Közigazgatási bizottsága valóban kidolgozott egy törvénytervezetet az új megyei beosztásokra vonatkozóan, de ez a tervezet még a parlament elé kerül, letárgyalás és megvitatás céljából. Az ujaradnak nem jól értik a tervezetet, ha azt hiszik, hogy itt teljes alárendeltségről, holmi külvárosiaságról lesz szó. Csupán bizonyos építkezési és közrendészeti kérdésekben tartoznak ezek az öt kilométeres körzetben fekvő községek a városokhoz, — egyébként megtartják autonóm jellegüket. Ha az ujaradi memorandum sorsára vonatkozólag jószólni lehet, azt mondhatom, hogy a parlamenti törvénytervezet kötelezett ségeit Ujaradnak mégis el kell majd fogadnia.

Összevetve ezt a nyilatkozatot a legutóbbi ujaradi interjúkkal, az ujaradi probléma döntő fordulata előtt, még mielőtt a közigazgatási bizottság tervezete vita tárgyát képezné, meglehet állapítani, hogy a memorandum fegyverei csütörtököt mondanak akkor, ha Arad hangja is elhallatszik a parlamentben.

Az első tea-zsur.

(A Polgári Jótékony Nőegylet mulatsága.)

Az aradi Polgári Jótékony Nőegylet tegnap este a Fehér Keresztben jól sikerült teaestélyt rendezett, amelyen fényes és előkelő közönség jelent meg. Fiatal leányok, selyembe öltözött hölgyek, fekete ruhás urak jókedvvel táncoltak és mulattak a késő reggeli órákig. Az asztalokon finom ételek és italok csalogatták a közönséget. Az idei szezon első teazsurja a siker teljes jegyében folyt le. A hatalmas vendégsereg között ott láttuk az aradi társadalom színe javát. Ott voltak többek között: Dr. Lakatos Ottó, báró Bohus Zsigmondné, Kintzig Jánosné, Juth Jánosné, Laczay Eudréné, dr. Pozsgay Istvánné, Faragó Gyuláné, Benedickty Imréné, dr. Szalay Józsefné, Vársárhelyi Janka, dr. Lőcs Rezsóné, dr. Krenner Miklósné, Vangyelné, dr. Angel Istvánné, Janka Jenőné, Kossuthné, Derecskeyné, Dömötör Lászlóné, Horovitz Tiborné, Winternitz Jenőné, Neidenbach Emilné, Hartman Bélané, Molnár Lászlóné, Kálmán Ferenoné, Katonáné, Stauber Józsefné, Deutsch Andorné, Weisz Károlyné, Fetter Elemérné, dr. Török Dezsóné, Schulhof Andorné. A leányok közül ott voltak: Kossuth Ibi és Dudá, Soós Médy, Szalay Alice, Reinhardt Lala, Katona Erzsébet, Urbányi nővérek, Kayser Médi, Reisner nővérek, Deutsch Piri, Deutsch Manci és Bözsi és még nagyon sokan mások s a táncosok hatalmas gárdája.

A salontai vasut.

Áprilisban átadják a forgalomnak. Salonta. Mosoi tábornok, közlekedésügyi miniszter Salontán beszédet mondott és beszéde során érintette az utak és a vasut rendezésének égetően fontos kérdését s e tárgynál szót a salonta-kisjenői vasutvonalról is. Hangoztatva a vonal nagy fontosságát és ígérte, hogy ezt a vonalat a legközelebb idő alatt átadják a forgalomnak. Mosoi tábornok határozottan és hangsúlyozottan kijelentette, hogy a vonalat a jövő év április havában feltétlenül átadják a forgalomnak.

— Az építkezésnek — mondta a miniszter — előre nem látott és nehezen leküzdhető akadályai voltak, de ezeket már teljesen kiküszöbölték. En hetenként jelentést kérek és kapok a munkálatok előhaladásáról s ezek alapján kijelenthetem, hogy a vasut a mondott időre kész lesz.

Petőfi-est Pécskán.

(A Kőlcsey-Egyesület vidéki ünnepel.)

Az aradi Kőlcsey-Egyesület, a mely a Petőfi-kultusz ápolása terén hervadhatatlan érdemeket szerzett, szombaton Pécskán rendezett jól sikerült Petőfi-ünnepélyt. Elismerés és dicséret illeti az Aradi Kőlcsey Egyesületet, annak agilis vezetőit akkor, amikor hivatásukat helyesen fogva fél Petőfi centenáriuma alkalmából a legnagyobbat magyar költő géniuszának a vidéken fálkvát gyújtogatnak, s abba a nagy himnuszba, melyet dicsőségére ma az egész világ mint egy gyönyörű korus zeng, a vidék magyarságát is belefoglalni igyekeznek.

Pécskán ez a minden dicséretre méltó igyekezete az Egyesületnek nem volt meddő fáradozás. Az előadást egész Pécska magyar intelligenciája hallgatta végig, amely az ünnepély minden számát lelkesedéssel, sok tapsal fogadta.

Az előadást Berczy Lajos tőr, magvas előbeszéde vezette be, amely után dr. Unger Imre hegedűművész gyönyörű hegedűjátéka, majd Reichler Endre Petőfi méltató ünnepi beszéde következett, amely az egész közönséget mindvégig lebilincselte, s amely előadójának sok tapsot hozott. — Előadás közben az „Est“ című Petőfi-verset Harsányi Maca, a „Szeptember végén“t Koncz Gizike, a „Minek nevezzelek“et Friedmann Böske, az „István Öcsémhez“t Sinberger Sarika, az „Egy gondolat bánt engemet“et pedig Lelk Ferenc szavalta műkedvelőket felülmuló rutinnal. Különösen szép volt a Koncz Gizike „Szeptember végén“je és Friedmann Böske „Minek nevezzelek“je, melyek előadóinak a művészetig sikerült felemelkedniök. Végül Almásky László énekelt Petőfi-dalokat cigány kísérettel, amelyek nagy tetszést váltottak ki s előadójukat tehetséges fegyelmezett énekesnek mutatták be. Majd Lukács Böske táncolta el cigányzenére a „Magyar szótól“, amelyet az egész közönség lelkesen, hosszan tapsolt. A kaszinó nagyteremben lefolyt nagyszerű ünnepélyt tánc követte, amely reggelig tartott.

Ötven darab ezres.

(Egy éjszakai mulatság vége).

Tegnap este Arad egyik legnagyobb kávéházában vigan folyt a mulatozás. Ömlött a pezsgő, huzta a cigány és a hangos nótázástól csak úgy rezegtek a tikkőrburkolatu oszlopok. A jókedvű társaság legjobb kedvű tagja dirigálta a cigányt egy pezsgős palaokkal. A barnaképi primás hajbókolva huzta a pattogó nótákat. A cigányoknak is virágos kedvük volt, mert hát a cimbalomra is rákerült néha néhány pohár pezsgő vagy vörösbor. Azután meg nagy ur mulatott. A felsorakoztatott palackok nagy száma gáláns emberre vallott.

— Itt lecsuszik néhány ropogós bankó — sugta a nagybögös a primás fülébe. És a cigányok nem csalódtak. Amikor elérkezett az izgatottan várt záróra ideje, a fő ur hétrét görnyedve hajolt meg a nagyur előtt:

— Bocsánatot kérek, záróra van — mondotta ki szerényen a szentenciát.

A nagyur fizetett. Előszedte duzzadó pénztárcáját és magához vitte a cigányt.

— Jól végeztél a dolgod, ne-sze — és leszámolt neki ötven darab ezrest. A szenzáció csak most következett: A főurnak százezret adott. De mi az, miért vágta a cigányok olyan savanyu képet? Sőt a főur sem látszott nagyon örülni. Az ügyre hamarosan világosság derült, amikor a primás ajkbigyesztve szólt oda társaihoz:

— Ne örüljétek, ötvenezer osztrák koronát kaptunk.

Sport.

Football-mérkőzések.

ATE—AMTE 2:1 (1:0). Bajnoki mérkőzés. Végre sikerült az ATE-nak pontokat szerezni. A győzelmet lelkes fair játékaival mindeneseire megérdemelte, mert a főlényben levő AMTE durva játékát nem viszonozta. Tizenegyesből szerzi meg az első féldő elején Licker révén, majd a második féldőben Licker éles lövését Cakó a kezéből kiejti és a kiejtett labdát Murányi II. a hálóba továbbítja. A főlényben játszó AMTE egyedüli goalját Brigmanni kornerből szerzi meg, mely Dörner kezét érintve jut a hálóba. Az ATE-ből Pálffy, Rémay, Weichelt, Licker, Zsák és Fáy, az AMTE-ből Fuhrmann, Lázár, Hön és Brigmann mutattak jó formát. Markovits bíró az ATE-ből Puskást, az AMTE-ből Auer I-t kiállította.

Hakoah—Gloria-CFR. 1:1 (0:0) Barátságos mérkőzés. A Júl meg nem érkezése miatt a Hakoah játszott a CFR-rel. A Hakoah lelkes játékkal a második féldő 40-ik percében megszerzi a vezetést, amit a CFR. Pálincás bíró által nem tudni mi okból, meghosszabbított időben kiegyenlített.

Vidéki bajnoki mérkőzések. Timisoara: Unirea—ESE 2:2 (1:0) Oradea-Mare: Tőrekvés—NSC 3:0 (0:0). NAC—Makkabea 6:0 (4:0). Budapesti eredmények. MTK—TŐREKVÉS 4:2 (2:2). Befejezetlen maradt. ETC—MAFC 0:0. Megle-

petés: UTE—VAC. 5:0 (2:0). Az UTE lelépi ellenfelet. ZUGLÓ—MAC 3:0 (3:0). III. Ker. TVE—KAC 1:0 (1:0). VASAS—BTC 1:1 (0:0).

Vasas vándordíj mérkőzések. AMTE II—ATE II. 7:1 (5:0). — Egyetértés—Hercule 1:0 (1:0).

— Megjelent a Vidéki Sport legújabb száma, mely részletesen közli a romániai és külföldi sporteseményeket.

Az aradi színház Temesvárott.

(Róna Dezső helyhatósági engedélyt kért a temesvári polgármestertől. — Szabó Pál és a huszonkét árva.)

Az aradi színház jövődó terveiben lényeges fordulatot jelent az a tény, hogy vasárnap délelőtt Róna Dezső aradi szinigazgató két megbízottja megjelent Georgiviciu Lucián dr. temesvári polgármester előtt, s a román kultuszminisztérium temesvári koncessziójának alapján helyhatósági engedélyt kértek a játszáshoz: Róna Dezső aradi szinigazgató számára. Róna Dezső csak hosszas és furcsa előzmények után határozta el magát erre a lépésre. Az érdekes és magyar kulturális szempontból fontos aktusnak hátterében ez történt:

A temesvári koncesszió Róna Dezső kezében van hónapok óta. Róna tárgyalta Szabó Pál volt marosvásárhelyi szinigazgatóval, aki szintén pályázott a temesvári színház engedélyért. Abban állapodtak meg, hogy Róna nem állja útját Szabó törekvéseinek, hiszen új magyar színészexisztenciák megteremtéséről van szó. Időközben a trónörökös kezdeményezésére a temesvári színház fölépítése is aktuálissá vált. Szabó Pál, — alap-palé, vagy alaptalanul — szervekedni kezdett. Budapestről, Nagyváradról és Vásárhelyről szerződötetett elsőrangú színészeket. Négy hónapja szervezkedett Szabó, le-szerződöttette Bártók Etust, Kertész Vilmost, Misugát, Sárvány Nusit, Bruckner Lászlót és sok más kitűnő művészt. Ezek a színészek részben biztos existenciákat hagytak el, részben régóta Temesvárra gravitáltak. Most az a helyzet, hogy hetek óta gázsi nélkül tengődnek, ígéretekből élnek és álmaikból élmezik magukat. A temesvári Szabó-féle koncesszió egvelőre: drom. Banu miniszter és a központi Színész Szövetség nem tudnak a Szabó-féle koncesszióról.

Hetek óta érkeznek Szabó Pál elkészeredett, nyomorgó tagjaitól a levelek Róna aradi igazgatóhoz, azzal, hogy segítsen rajtuk. Rónának az lenne a terve, hogy az elkalódni induló színész existenciákat megmentse és beolvassza az aradi társulatba olyformán, hogy vegyessen és változatosan játszának Temesvárott és Aradon is. Ehhez a tervhez a végleges indító-okot az a tény adta, hogy Szabó Pál e hó 20-ára, szombatra hirdett megnyitó előadást Temesvárott s ez — az ismert körülmények miatt — elmaradt. Rónát most már nem kötötte semmiféle megállapodás és küldötteivel bejelentette igényeit a temesvári színházra.

A temesvári polgármester kedvezően fogadta Róna bejelentését. Nyomban távirati érintkezésbe lépett a kultuszminisztériummal. A minisztérium színészeti felügyelő-sége Róna koncesszióját fogja igazolni, s így ma már kétségtelen, hogy ki játszik ebben a szezonban Temesváron? ...

Uj szultán Törökországban.

(Megkezdődött a lausanne-i konferencia.)

Konstantinápoly. Az angorai nemzetgyűlés Abdul Medzsíd herceget kalifává választotta. Ma iktatják be az új szultánt.

London. A Morningpostnak jelentik Kairóból: Hedzsasz királya meghívta országába az elmene-kült szultánt.

Lausanne. A tegnapi programról az újságírók utólag tudomást szereztek. Nem sejtették, hogy a miniszterek megérkeznek és azonnal Territetbe mennek. Az újságírók autókön robogtak a miniszterek után. Az ebédet Mussolini olasz miniszterelnök rendelte meg.

Ebéd után a territet szállóban volt a tanácskozás, amelyen a békekonferencia megnyitását hétfő délután 5 órára tűzték ki. A konferencián Haab svájci elnök fogja üdvözölni a delegátusokat és megnyitja a tárgyalást. Utána Poincaré, majd Curzon és valószínűleg Mussolini szólalnak fel. A törökök és görög kiküldöttek a megnyitó ülésen nem kívánnak szólni. A második ülés valószínűleg kedden reggel zárt ajtók mögött lesz. Ekkor választják a különböző bizottságokat, amihez Mussolini bizonyára hozzájárul, mert Curzon és Poincaré ehhez már Párisban megegyeztek. Este a territeti tanácskozás után Mussolini ezeket mondotta az újságíróknak:

— Tizenketten vagyunk itt. A törököknek meg kell tartaniuk a mudániai egyezményt.

Páris. Lausanne-ból jelentik: Izmed pasa vasárnap megkapta

Mozi.

Várkonyi Mihálynak és Éva May-nak tapsolt a tegnapi premieren az Apolló közönsége. A kismama című vidám filmjátéknak volt a bemutatója s a publikum tetszéséhez, szívéhez, szeretetéhez férközött az a kedves szerelmi játék, amelynek az áruhás princ és a libapásztor nőnek öltözött grófnő a szereplői. Érdekes bonyodalmakon át szövődik a regény, a melyet különösen a tulbuzgó Lux detektív bogoz össze, aki hallatlanul mulatságos, „pontos információkat” ad a szerelmes párról. A grófnőről, aki gazdatisztjének lányaként szerepel, megállapítja, hogy egy három-esztendő törvénytelen fia van, az udvari vadász mezébe öltözött grófról pedig „kiderül”, hogy nős és három gyermek atyja. Ezek a „leleplezések” azonban nem lohasztják le a szerelem tüzeit, annál kevésbé, mert rövidesen udvari bál lesz, amelyen aztán lehull a lepel az incognitoba öltözött szerelmesekről s rövidesen megtörténik a boldog kézfogó, a melynél kedves kontraszként hat az ügybuzgó Lux váratlan megjelenése, aki hozza a grófnő „elveszett fiát” egy öreg torzonborz tengerészt, aki apja lehetne a kismamának. Ezt az igazán kedves szerelmi játékot még kedden és szerdán mutatja be az Apolló színház.

• Boldog és kesergő szerelem a címe az Uránia keddi bemutatójának. Grafenreuth lovag másodsor is megönsül, elhunyt feleségének nővérét veszi el, hogy anyát adjon, kis gyermekének, aki azonban mérgezési tünetek között rövidesen meghal. Az elkészeredett apa második feleségét

az értesítést Poincaré és Curzon tárgyalásairól. Mosolyogva mon-dotta:

— Szép. Csak azt szeretném tudni, törődik-e valaki azzal, hogy mi egyetértünk-e a szövetségekkel?

Páris. A Temps tudósítása szerint a francia álláspont még mindig nem fedi egészen a törökökkel szemben vállalt angol fel-fogást. Az Egei-szigetekről Török országnak közvetlenül meg kell egyeznie Olaszországgal. A török-szíriai határra vonatkozólag Törökország Franciaországgal megegyezett. A török mezopotámiai határra vonatkozólag azonban Törökországnak a franciák bevonásával Angliával kell tárgyalnia. A tengerszorosokat nemzetközi bizottságnak kell igazgatnia, amelynek élén török ember állana. Ezzel a szorosok katonai megszállásra fölöslegessé válnék. A hadisarc kérdésében a döntés a törökök szempontjából kedvezőtlen. A kapitulációkra vonatkozólag a laussanei konferencián a szövetségesek mindegyike külön javaslatot tesz.

Genf. Mussolini nagy tömeg üdvözlése között érkezett Territetbe. Este Poincaréval folytatott tanácskozást, amely után kijelentette az újságíróknak, hogy nemcsak a török, hanem az összes függő kérdésekkel foglalkoztak. A konferencián majd fascista-világossággal fog beszélni. Álláspontja az, hogy a török kérdésekben a tuzó követeléseket érelyesen vissza kell utastani.

vádolja gyermekgyilkossággal s halálra is ítélik az asszonyt. A kivégzés előtt meggyőződik az elvakult férj, hogy felesége ártatlan és önzetlül szerette őt is meg a gyermeket is. Kétségbeesetten futkos, hogy a halálos ítéletet megváltoztassa, de minden hiába, az ártatlan feleség vérpadra kerül, mérhetetlen gyászára férjének. A megrendítő filmdramát Ressel Orlával a vezető nő szerepben a keddi bemutatón kívül szerdán és csütörtökön tartja műsoron az Uránia.

• A tengerek rettenhetetlen hősről Nemo kapitányról írta Verne Gyula leggyönyörűbb regényét. Nemo kapitány mesehajóján bejárja a tengerek mélységeit, ott jár az óceánok ember nemlatta csodái előtt, a rejtelmes sziget laóriásai alatt, utjában segítve szenvedőkön, vad bosszuvágygial a szívében keresve annak hajóját, aki elrabolta családját, s a tengerek örök vándorává tette Nemo kapitányt. E fantasztikusan szép regény után készült filmcsodát csütörtökön mutatja be az Apolló színház.

Mulatságok.

— Az aradi önkéntes tűzoltókar dr. Robu János főpolgármester, Critta Ovidiu rendőrprefektus és dr. Angel István polgármester védnöksége alatt november 25-én a Fehér Kereszt nagytermében táncmulatságot rendez.

— December hó 2-án ATE-ből a Fehérkeresztben.

Vásárhelyi József meghalt.

Az aradi gazdarsadalom gyászsa

Arad város és vármegye társadalmi és gazdasági életének egyik legerősebben kimagasló egyénisége, kézdívásárhelyi **Vásárhelyi József** e hó 17-én, pénteken, Szegeden elhunyt. A Vásárhelyi-nevet mindenki ismeri Aradon, **Vásárhelyi László**, volt országgyűlési képviselő, az Arad Csanádi Gazdasági Takarékpénztár megalapítója nagy tekintélyt szerzett magának Arad életében vitt jelentős szerepével és most elhunyt fia, **Vásárhelyi József** méltó utódja volt nagynevű atyjának. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesületnek két évtizeden keresztül volt elnökgazgatója és eredményes működését igazolja az, hogy ez idő alatt ezerről megegyezre emelkedett az egyesület tagjainak száma és ma ez a legnagyobb gazdaszövetség egész Romániában. Ezt az eredményt legfőképpen azáltal érte el, hogy minden politizálástól távolartotta az egyesületet. **Laehne Hugó** volt magyar államtitkár, egy időben titkára volt a Gazdasági Egyesületnek, a melytől azért vált meg, mert politikát kárt bevinni az egyesületbe, amif a vezetőség és elsősorban **Vásárhelyi József** erősen ellenezte. **Vásárhelyi József** kiváló gazdász volt, számos gazdasági tárgyú törvényjavaslatához kérték ki véleményét a különböző kormányok. Soha semmiféle kitüntetést nem fogadott el és visszautasította több kormány ajánlatait, amelyekkel előkelő közhivatali állásokba hívták meg. A kisgazdák, a szegény nép érdekeit tartotta mindig elsősorban szem előtt és nagyon sokat tett helyzetük javítására.

Elnökgazgatója volt a **Aradvármegyei Gazdasági Egyesület** kívül a **Gazdák fogyasztási és Értékesítő Szövetségének**, igazgatósági tagja volt az **Aradmegyei Takarékpénztárnak**, az **Aradi Olajipar R. T.-nak**, a **Gazdák Földértékesítő Rt.-nak**, az **Alföldi Első Gazdasági Vasutnak**, választmányi tagja volt az **Arad Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnak**.

Ötven éves volt, amikor meghalt. Már régóta kinozta gyomorbaja, utóljára Szegeden gyógykezelte magát, ahol pénteken operálta meg **Vidakovits** orvosprofesszor. A műtét már nem segített rajta, az operáció után három órára kiszendvedett. Temetése holnap, kedden délelőtt lesz **Lőkősházán**, ahol az **Aradvármegyei Gazdasági Egyesület** nevében **Alföldy Pál** igazgató bucsuztatja az elhunytat.

Takuló fotografiák. (Arcképsorozat a régi Aradról.)

Csiky Károly.

A **Kazinczy-uccai Nachtnébel** ház portáján a szokásos lakólistán ez a név olvasható: „**Carolus Csiky**, szül. 1848. jun. 4-én.“ Amig — egy percre — arra gondolok, hogy **Csiky Károly** a hetvenötödik esztendejét tapossa, nyílik a pinceajtó és a sötét lépcsők felől egy hang ezt kérdezi:

— Kik tetszik keresni?

— **Csiky Károly** urat.

— Én vagyok.

Ilyenkor szeretnék rajzoló lenni. Egy kis öreg ur áll előttem, az egyik kezében égő gyertya, a másikban egy literes üveg bor. Most hozta föl a pincéből, ahol sötét van és hideg van és gyertyával szokás járni az ilyen ruganyos, fiatal, fürgé urnak, mint a hetvenötöstendős **Csiky Károly**. Bent a szobában aztán előkerül a törköly, meg az édes cseresznyepalinka. És beszélgetés közben kiderülnek a következők: **Csiky Károly** Aradon, 1872-ben, városi aljegyző lett, minekutána hazaérkezett a pesti jogászokodás után. Három esztendővel később adóügyi tanácsnoknak választották meg.

— Aztán egy kis malőr ért, — mondja mosolyogva. **Nyolcvanötben**. Megyek a **Főtéren**, a **Kornai Károly**val, a királyi közjegyzővel. **Karonfogyást**. Egyszer csak egy kapuból kiugrik a **Weiszberger**. A **Weiszberger** egy olyan szocialista-dolgoktól kicsit **hóborgós** (igy mondja: **hóborgós**) ember: **kárpitos-tapacirer** volt. Hátulról belém szurt egy nagy tapacirer-kést. Tüdön talált. Hónapokig nyomtam az ágyat. Azt hitte a **Weiszberger**, hogyha én meghalok, akkor nem kell többet soha adót fizetni Aradon. Én meg is halhattam volna, de az adó, az valami halhatatlan. Hát folyógyultam, a **Salacz polgármester** azt mondta, menjek át az **árvaszék**hez. Átmentem. Pedig gróf **Szapáry**, akkori pénzügyminiszter azt mondta nekem, hogy bevisz a pénzügyminisztériumba, ha akarom. De én kérem szeretem az **árva**kat. **Meg az özvegyeket is**. Így lettem az aradi **árvaszék** vezetője. Sose volt restancia. Negyven év után nyugdíj, egész nyugdíj. Ez van, **meg őt uno kám**.

— Igaz a! Irja meg, hogy a **Weiszbergert**, aki megszurta, elítéltek három évre, de kilenc hónap után én, meg a bátyám, **Csiky Gergely**, kiszabadítottuk. Halljare, annak aranyszive volt ám, a **Gergelynek**. Engem **Pesten** eltartott, a jogászokodás idején. Ugy tartott el, hogy novellákat irt, meg fordítgatott és arra kért engem, hogy **Marosi Gyula** néven adjam le pesti lapoknak, a pénzt meg tartsam meg magamnak. Rendesen **Vadnay Károly**hoz vittem a dolgozat, a „**Fővárosi Lapok**“ szerkesz-

tőjéhez. 10—12 forintot kaptam értük. Emlékszem, az egyiknek az volt a címe: „**A vasfejű Urzon**“. Hát ezért 38 pengőt kaptam. Nagy pénz volt. Aztán, **ha igazán nagy embert akar belőlem csinálni**, írja ki, hogy újságíró is voltam. Sümeigi **Kálmánnal** együtt is laktunk. Az „**Arad és Vidék**“-be írogattam városi ügyeket. Egyszer **Tabajdy főispán** megtudta, hogy ellenzéki lapba dolgozom, felhívott magához, meg akarta tiltani, de aztán így szólt:

— Na jó, nem bánom, ha tovább is írnod marad annál a lapnál, de kikötöm, hogy engem a „**Vidék**“ csak dicsérhet.

Igy aztán csöndesen megöregedtünk, most minden délután csak az unokáimért élek, velük játszom, őket tanítgatom. A lányom a **Nachtnébel Gyula** felesége, ha netán nem tudná... A legkisebb gyerek 9 éves. Na, igyék a cseresznyéből, jó, édes...

Ennyit mond az öreg ur; többet nem lehet kifacsarni belőle. Pedig **Csiky Károly** híres, vicces, tréfálkozó ember volt a maga virágkorában. **Károlyi Gyula** gróf, az egykori főispán, egy-egy megyei közgyűlésen alig várta már, hogy **Csiky** **árvaszéki** ügyeket referáljon. Mindenféle özvegyi nyugdíj, meg gyerektartási pör körül kialakult kalamitásokat **Csiky Károly** ötletesen, tréfásan és füzere sen referált. Mesélik róla, hogy a legnagyobb **ugrató** volt a városban. Állandó **ugratási** figurának néhai **Bittó Károly**t szemelte ki, aki levéltáros volt. Egyszer amikor együtt sétált **Bittó** meg **Csiky** a levéltáros megkérdezi az **árvaszék** vezetőjétől:

— Te, minek építik itt ezeket az oszlopokat? (Hirdetési oszlopkorról volt szó, amiket akkoriban építettett Arad.)

— Nem oszlopok azok, — mondja **Csiky** — hanem **kályhák**. **Fütnenek a szegény népnek, hogy ne legyen hideg az utcán**.

Mire **Bittó**:

— Hát már ideje is volt!

Annyira vitte a dolgot **Csiky Bittó**val, hogy egyszer, amikor **XIV-ik Lajos**ról esett szó, **Bittó** hitetlenül csóválta a fejét:

— Már megint **ugratni** akarsz! Miért nem mondd mindjárt, hogy **XV-ik, XVI-ik, XVII-ik Lajos**? ... **Ugy számozod a Lajosokat, mint a restancia-aktákat**.

Nem akarta elhinni **Csikynek**, hogy tényleg volt legalább tizen-négy **Lajos**.

Mondják, hogy **Csiky Károly** még ma is **adomázó**, tréfás **kedvű** öregember. Csakhogy most az unokáival tréfálkozik. Hetvenöt esztendejére **vigan** jár **kávéházba** délutánokint és mert nagyon **tarakékos**, hát a zsebéből szedi elő

a **kávéhez** a **kockacukrot**. **Kiolvas** sa az újságokat és **hazatopog**. **Va** lahol, valamelyik őse ennek a **Csiky-familiának** igen jó **kedvű** ember lehetett, mert nemcsak a **Csiky Gergely** **vigjátéka**, de az **öreg Károly** **adomái** is **idemurata** nak. A családban van egy **korhatár** — **45—50 év** körül, — amikor rendszerint **elhaláloznak** a **Csikyek**. **Visszamenőleg** így **igazolja** ezt a **Sors** **könyve**, még **Csiky Gergely**nél is. De a **Károly** még a **sorsot** is **ugratja**. **Hetvenöt éves** lett, a **veszedelmes korhatárra**, a **Sorsra** és a **Weiszberger** **tapacirer** **bicskájára** való tekintet nélkül. (f. t.)

Bethlen beszámolója.

(Az antiszemitizmus és filokrisztianizmus harca.)

Hódmezővásárhely. **Gróf Bethlen István** miniszterelnök tegnap tartotta itt beszámolóját, amelyre több képviselő utazott **Hódmezővásárhelyre**. A miniszterelnök hangoztatta beszédében, hogy a kormánynak az a szándéka, hogy fokozatosan megszünteti a polgári jogok korlátozását. Az első lépés ebben az irányban a kivételes hatalom megszüntetése hat hónapon belül meg fog történni.

— A körülöttünk levő kormányok — mondotta a miniszterelnök — a merev elzárkózás politikáját folytatják és több kísérlet dacára, csak Ausztriával sikerült kereskedelmi szerződést kötnünk.

Majd a drágaságról kijelentette, hogy annak főoka a valuta süllyedése. A valuta sorsa a reparációs bizottság kezében van. Be kell látnia az antantnak azt is, hogy Magyarország nem tud jóvátételt fizetni. A kormánynak nincs szüksége fascizmusra. A fascizmus idegen intézmény, amely más államban beválhat, de itt nem. Azután a kormány munkáját ismertette.

— A liberális blokkban azt a társaságot látom — mondotta — amely 1918-ban a forradalmat csinálta. **Bethlen** után **Nagyatádi Szabó István** szólalt fel, aki kijelentette, hogy kötelességének tartotta összefogni olyan emberekkel mint **Bethlen**, esetleg negvedrangu szerepet is vállalni mellette a cél érdekében. **Gömbös Gyula** hangoztatta, hogy a nemzetgyűlésen kiküszöböljük az ellentéteket, vagy kiküszöböljük azokat, akik a nemzet ártalmára vannak. **Nincsen** ellentét köztem és a miniszterelnök között. — mondotta, — ha tempóban van is közöttünk különbség, mégis egy táborba tartozunk, mert egyért küzdünk.

A népgyűlés után **lakoma** volt amelyen a miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány keresztény alapján indult és ezen meg is akar maradni. Ma harc folyik a kereszténység és a liberálisizmus között. **Nézem** a **harcot**, de nem nevezem néven a gyermeket, mert tulajdonképpen az antiszemitizmus és filokrisztianizmus között folyik.

Mi keresztény alapon állunk, ezt az alapot egész pontosan definiáljuk, amikor azt mondjuk, hogy

vissza kell vezetni a közéletünkbe a keresztény felfogás ideáljait. Keresztény vállalkozásnak kell ismét előtérbe nyomulnia, a kereszténységnek vissza kell szereznie a gazdasági és kulturális életben elvesztett pozíciót. Megoldást kell keresnünk, már pedig sem az antiszemitaizmus, sem a filokrisztianizmus nem megoldás. Az egyik jelszavak után indul és rombolással akarja a kérdést elintézni. Itt alkotó munkára van szükség, amely nem szit ellentéteket és nem szerez nemzetünknek ellenségeket.

HIREK.

Az elvált házastársak.

(Revolveres találkozás a volt feleségénél).

Sulyos következményű családi dráma játszódott le ma Budapesten. Tudósítónk távirata szerint dr. Horgert Antal, a szegedi egyetem tanára meglátogatta elvált feleségét, aki Budapesten a Margit-köruton lakik. A professzor a volt feleségénél levő holmiját akarta elvinni és ezért magával vitte az egyik iskolaszolgát. A volt házastársak szívélyesen üdvözölték egymást, barátságosan beszélgettek, majd egyszerre szóváltásba elegyedtek és néhány perc múlva du lakodni kezdtek. Az iskolaszolga közbeugrott, hogy a dulakodókat szétválassza, az asszony ekkor revolvert rántott és kétszer a professzorra lőtt. Az egyik golyó a balkarján súlyosan megsebesítette dr. Horgert. Az asszonyt őrizetbe helyezték, de nemsokára szabadon bocsátották, miután megállapították, hogy erős felindulásban, önkívületi állapotban használta a revolvert.

— Lapunk legközelebbi száma a keddi gör. kel. ünnep miatt csütörtökön jelenik meg.

— A holnapi munkaszünet. Hivatalos helyről értesülünk, hogy a holnapi görög keleti ünnepen a közhivatalokban rendes ünnepi munkaszünet lesz. A kereskedők nyitva tarthatnak és a gyárakban is dolgozhatnak.

— Vulpe József kitüntetése. Ófelisége a király Vulpe Józsefet, az aradi állambiztonsági hivatal helyettes főnökét, érdemeinek elismerésül, a román koronarenddel tüntette ki.

— Szabad a névváltoztatás. A kormány a napokban érdekes határozatot hozott. Kimondotta, hogy megengedi a névváltoztatásokat olyan mértékben, amilyen módon ez előtt életben volt. A minisztertanács 20377. számú határozatát a király 4630. szám alatt jóváhagyta és így az életbe is lépett. Névváltoztatásokat csak Besszarábiában, Bukovinában, Erdélyben és Bánátban lehet kérni. A kérvényeket az összes okmányokkal felszerelve, az igazságügyminiszterhez kell közvetlenül beadni. Mindenkinek a névváltoztatás iránti kérelmét a miniszter teljesíteni fogja, hacsak nem akadályozza valami különös indok.

— Fráti Deutsch Testvérek nemzetközi szállítók G. Lázár (Simonyi) utca 3. Bekapcsolt telefon szám 401.

Arad kenyérellátása biztosítva van.

— Szigoruan be kell tartani a lisztrendeletet. — Kereskedelmi vezérfelügyelők Aradon. —

Ma két kereskedelemügyi vezérfelügyelő érkezett Aradra és itt tárgyalásokat folytattak a lisztmaximálási rendelet végrehajtásügyében. A tárgyalások azzal az eredménnyel jártak, hogy a rendelet végrehajtásának eddigi bizonytalansága megszűnik és ezután szigoruan be kell tartani a lisztrendelet minden pontját tehát egy a megszabott árakat illetőleg, mint azt a rendelkezést, hogy csak két órétű lisztet szabad forgalomba hozni, a nullás liszt árusítása tilos. A kereskedelmi vezérfelügyelők dr. Robu János főpolgármestert keresték fel, a megbeszélések ma délelőtt a vármegyei prefekturán folytak Georgescu János vezérfelügyelő delegált prefektus vezetésével.

— Ottó főherceg születésnapja. Budapest. Ottó főherceg tizedik születésnapját a legitimisták a Szent István-templomban misével ünnepelték meg. A Bazilika bejáratánál a legitimista bajtársak szövetsége állott sorfalat, az apácázárda növényedei pedig Ottó arcképét osztogatták. Az ismert legitimistákon kívül a gazdaságpolitikai magyar királyság pártjának tagjai voltak jelen. Hanauer István váci püspök pontifikálta a misét. Az ünnepi beszédet Wolkenberg Alajos egyetemi tanár mondotta.

— Uj bibornokok. Róma. XI. Pius pápa december 11-én konzisztóriumot tart, amelyen több főpapot nevez ki bibornokká. Megkapják a bibornoki süveget a következők: Locatelli lisszaboni nuncius, Boncano washingtoni apostoli delegátus, Toti milanoi érsek, Nasali Rocca bolognai érsek, továbbá egy francia és egy spanyol főpap, akiknek a nevét még nem közölték. (Rador.)

— Clemenceau Amerikában. Páris. Clemenceau newyorkba érkezett, ahol a kormány nevében a külügyminiszteri államtitkár helyettese üdvözölte.

— Halálra ítélt görög miniszterek. Athén. A forradalmi törvényszék halálra ítélte Duzmaniss tábornokot, Gunarisz miniszterelnököt és kormányát. Az elítéltek barátai és hívei lépéseket tettek a szövetséges hatalmaknál az ítélet enyhítése céljából. (Rador.)

— Wells megbukott az angol választásokon. Az angol választásokon Wells, a nagy író, aki mint a munkáspárt jelöltje lépett fel, konzervatív ellenjelöltjével szemben kisebbségben maradt. Az angol tengerészek szövetsége is elvesztette egyetlen képviselőjét az alsóházban. Flavlock Wilson.

— Terhelő tanu a Landau-pörben. Budapest. A Landau-pör mai főtárgyalásán Becker Istvánt, a polgári per egyik vádlottját hallgatták ki. Elmondotta, hogy a cellában látta a bekötött fejű öreg Landaut. Olyan lármát csapott Landau, mintha nyuzná. Sipos Kamilló erre rögtön ütni kezdte. Őt mindkét Landau cellájába tréfából mint zsidót belökték. Elismeri, hogy a vesztegetési esetért 18 ezer koronát kapott, de a pénzt letétbe helyezte.

vel, ahol Trambittanu iparfelügyelő is résztvett. Délután Neuman Károly báróval folytattak tárgyalásokat. A tárgyalásokról dr. Robu János főpolgármester a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— A lisztrendelet utasításait ezentúl szigoruan be kell tartani. A Neuman-malom utján másfél hó napra való maximális áru lisztet szereztünk a pékek részére, akik a barnalisztet 3.50, fehérét 5.50-és áron vehetik, így a megszabott áron van biztosítva Arad város kenyérellátása. Most még csak az van hátra, hogy a malmokat is hozzájuttassuk ahhoz, hogy maximális áron szerezhessék be kenyérmagviszükségleteiket.

— Rendelet Mi, Arad város rendőrprefektusa, a rendőrprefekturánál működő bejelentő hivatal pontos szolgálata érdekében elrendeljük, hogy az összes Aradra érkező idegen állampolgárságu egyének kötelesek a Sigurancánál szerzett igazoló okmányaikkal azonnal jelentkezni a népesedési hivatalnál, nyilvántartás céljából, szigorú büntetés terhe mellett. Arad, 1922. november 20. Rendőrprefektus: O. Gritta, s. k. Rendőrigazgató: D. P. Andreescu, s. k.

— A hétszázéves aranybula. Székesfehérvár. Az arany-bula hétszázéves jubileumát Székesfehérvárott nagy ünnepséggel ülték meg. A küldöttségek az ország minden részéből eljöttek. Az ünnepélyen a kormány képviselője és rengeteg közönség vett részt. A székesegyházban ünnepi mise, azután a megyeházán diszkógyűlés volt. Az arany-bula keletkezését gróf Károlyi József ismertette, azután Aldassy Antal egyetemi tanár visszaillesztést vetett az arany-bula korára. Az ünnepség a Csucsos-hegyen folytatódott, ahol II. Endre kihirdette az aranybulát.

— Bazárépület a Forray-utcában. Aradi kereskedőkből és tőkésekben alakult konzorcium érdekes tervvel foglalkozik. A Str. Metianu (Forray-utca) levő Dréher-féle telken nagyarányú bazárt szándékoznak létesíteni, amelyben több üzlet számára építenek helyiséget. A konzorcium megbízottai jelenleg tárgyalásokat folytatnak a Dréher-féle budapesti sörfőzdével a telek megvételére vonatkozólag.

— M. Barabás Márton képkiallítása nyitva d. e. 10—1, d. u. 3—7. A kiállítás pénteken, 24-én zárul.

— A gróf üzleti manipulációi. Az utóbbi időben feltűnt Aradon egy magát gróf Battenbergnek nevező ember, aki egy bucaresti cég megbízásából üzleteket kötött az itteni kereskedőkkel. Később a gróf eltűnt Aradról és a kereskedők hiába várták a kötött üzletek lebonyolítását. Ma délelőtt azután világosság derült gróf Battenberg manipulációira, akit a megbízó bucaresti cég fejelentett a rendőrségnek, hogy a cégtől felvett tízezer lejel többszöri felszólítás dacára sem akar eiszámolni. Az államrendőrség a gróf ellen megindította a nyomozást.

— Érdekes házasság Pankotán. Érdekes házasságtörés történt a közeli Pankota nagyközségben. Szabados István, Singer Adolf szőlősi nagybérió fia vezette oltárhoz Staub Bözsike odaváló urileányt, Angel István dr. polgármester unokahugát. Szabados István amerikai állampolgár, aki csak rövid ideje érkezett haza Newyorkból, megismerkedett Pankotán Staub Bözsikével és mint telivér amerikaihoz illik, meglátta, megszerzte és oltárhoz vezette imádottját. Az esküvőn, amely dr. Werner Miklós népszerű pankotai körorvos vendégszerető házában zajlott le, megjelent Pankota és a környék előkelősége, sőt Aradról is számosan vettek részt. Kedvesen hatott, hogy a szobákat amerikai és román nemzeti lobogókkal díszítették fel. Az új pár leutazik Bucurestibe, ahol tiszteleg az ottani amerikai főkonzul előtt, onnan pedig rövidesen átvitorlázik az Ujvilágba.

— Eljegyzés. Löwy Samu (Kuvin) eljegyezte Jakab Rezsín urleányt (Arad.) Minden külön értesítés helyett.)

— Hó. Vasárnapról hétfőre virradó hajnalon, — az utcákon páruszik és a konflisok dideregve hazahajtanak — leesett az első hó Arad háztetőire. A Fehér Keresztben még cigány muzsikált hajnali háromkor, fönt, az emeleti teremben valami zsurfféle hajolt a fáradt csárdások felé, odabent senkise tudta, hogy Tél, az öreg hermelines családapa, bevonult Aradra is. Néhány elkeseredett és záróra meghosszabbításnak örülő lump dőngött csak az utcákon, az égből egyre szakajtották a fehér tollpíhket és az aszfalt tíz perc alatt valami könnyen eltaposható, olvadó fehér szőnyeggel ékeskedett. Most már egészen komoly tél van, — gondoltuk, — hó is jelentkezik, nem lehet letagadni. Messziről egy árva kocsiközlekedett, valaki fütyül feléje, megállt. A teteje fehér, a ló fehér, a kocsis bajusza is fehér. Lassan poroszkáltak együtt tovább, a ló, a kocsis, meg a vendég. Utánuk nézve, úgy láttuk, mintha ez lenne az első aradi kiránduló, aki behajtat 1922. telébe. Vajjon, ha hazaér, meleg van-e a szobájában?

— Egy tanárségéd tragédiája. Szeged. Az egyetem vegyészeti laboratóriumában dr. Mikó Sándor tanárségéd vasárnap kísérleteket végzett. Az egyik üvegen nem volt feltüntetve, hogy a tartalma kénsav. Amikor véletlenül vizet öntött a kénsavra, az üveg felrobbant és a tanárségéd súlyos égési sebeket szenvedett. Dr. Mikót megoperálták, de a műtét nem sikerült és a szerencsétlen ember mindkét szemére megvakult.

— Egy vasutas borzalmas halála. Oradea-mare (Nagyvárad.) Ma délelőtt a várad-velencei pályaudvaron Barna József bihardiószegi vasutas tolatás közben a vasuti kocsik alá került és oly szerencsétlenül esett el, hogy amikor a kocsik elhaladtak, a szerencsétlen embernek csak a törzsét lehetett látni a sinpár között. Fejét, kezét és lábait a kerekek a szó szoros értelmében leszelték. (Rador.)

— Az Aradi Torna-Egyesület hétfőn, szerdán és pénteken tartja meg téli torna óráit a lyceumi tornacsarnokban. A 6—8-ig tartó tornagyakorlatokat Ferenczy István tornatanár vezeti. A gyakorlatok f. hó 22-én, azaz szerdán kezdődnek meg.

— Ballagi Aladár ünneplése. Budapest. Ballagi Aladár egyetemi tanárt ötvenéves tanári működése alkalmából vasárnap az egyetem aulájában lelkes ünneplésben részesítették. A kormány nevében Tóth Lajos államtitkár a Tudományos Akadémia nevében Vargha Gyula főtitkár, az egyetem nevében Siegescu József rektor üdvözölték. Ballagi meghatottan köszönte meg az ünneplést.

— Letartóztatott osztrák legitimisták. Bécs. Az osztrák legitimisták Rudolf trónörökös emlékére misét tartottak. A mise után ötszázán a parlament elé vonultak. A rendőrség felszólította a tüntetőket, hogy oszoljanak szét. Vezérük, Wolff ezredes azonban együttmaradásra biztatta őket. A rendőrség Wolff ezredest 26 hívével letartóztatta.

— Kapisztrán János szobrának leleplezése. Budapest. Vasárnap leleplezték le nagyszabású ünnepség keretében Kapisztrán János szobrát a helyőrségi templom és Nádor-kaszárnya közötti téren. Kapisztrán Jánosnak, a nemzeti hadsereg véd-szentjének szobra Damkó János szobrászművész jól sikerült alkotása. Csernoch János hercegprimás imája után táborig mise volt, amelyen a Máv. dalárdája latin és magyar egyházi dalokat adott elő. Zardavecz táborig pümpök mondotta a szoboravató beszédet. A szobor megalkotásánál annak megteremtőjét nem politika, nem diplomácia és nem is felekezeti kérdés vezette, hanem egyedül a mai időknek megfelelő magyar kérdés. Ezután lehullott a lepel és a hercegprimás be-szentelte a szobrot.

— A Központi étterem igazgató-sága világvárosi mintára a szálló disztermében Bar-helyiséget rendez be, ahol e hó 21-től kezdve esténként fél 10 órakor Olga és Teddy európai hírű táncművészek szebbnél-szebb táncattrakciókat fognak bemutatni. A helyiség reggelig van nyitva és kiváló baritalokról gondoskodva van. Belépés díjtalan.

— A hivatalszolga gyilkosa. Jelentette az Aradi Közlöny, hogy az elmúlt napokban Szentlényfalva községben egy késszurással meggyilkolták Borkis János szolgát. A csendőrség a nyomozás során letartóztatta Bimbó József ottani legényt, akire az a gyanu irányul, hogy ő gyilkolta meg Borkist. A nála lévő zsebkést bűnjelként lefoglalták.

— A rendőr támadója. Tegnap este Vasile Zsivanovits 94-es számú bérkocsis ittasan hangos kiáltozásokkal hajított végig a főtéren. Az ott posztoló rendőr csendre intette a duhajkodó bérkocsist, aki erre leugrott kocsijáról és megtámadta a rendőrt. A megtámadott embert, mielőtt védekezhetett volna, a részeg kocsis ököllel halántékra vágta. A dühöngő embert csak nehezen sikerült megfékezni. Összekötözve szállították a rendőrségre Zsivanovits Vasilet ma délelőtti átkísérték az ügyészség fogházába.

Ujból kitört a német válság.

— Cuno visszaadta megbízatását. — Amikor a pártok akarnak kormányt alakítani. —

Berlin. A kormányválság lefolyásában hirtelen fordulat történt. Az a bizalom, amellyel Cuno fogadták, nem igazolódott be. Cuno a köztársaság elnökéhez a következő levelet intézte:

— Elnök ur megbízást adott kormányalakításra, miután meggyőződött személyes érintkezés révén, hogy a pártok irántam bizalommal viseltetnek. A megbízást azzal vállaltam, hogy munkakormányt alakítok, amely megfelel a tárgyilagos vezetés szükségességének. A pártvezérekkel folytatott tárgyalások megmutatták, hogy a pártok nemcsak óhajokat, de indítványokat tesznek a kabinetttagokra vonatkozólag. Nem csak azt akarják meghatározni, hogy mely pártokból hányan vegyenek részt a kabinetben, hanem még a tárcákat is meg akarják határozni.

Ámbár elismerem annak szük-

A permissz-pénzek.

(Vizsgálat a kereskedelmi miniszteriumban.)

Sasu kereskedelmi miniszter vizsgálatot indított az egész miniszteriumban, hogy mikép kezelték a permisszokból bevett pénzeket és mi lett ezekkel? Így rájött, hogy a pénzeket nem vezették be a költségvetésbe, ezekről senki sem tudott semmit, mert kétféle költségvetés létezett. Az egyik a nagyközönség részére, amelyben sehogy se lehetett felfedezni a permissz, comision és egyéb módon befolyt pénzeket. Ezek nem estek át az államszámvitel retortáin, egyszerűen házilag kezelték őket és senkinek semmi köze sem lehetett és nem volt hozzá, hogy mivé lettek. Sasu miniszter eddigelé 478,282.376 leinek a kétes sorsára jött rá és fizettette be az állampénztárba a kellő szankciók alkalmazása mellett. Most a többi hivatalokban jár el és némelyek örömmel, mások remegéssel várják a fejleményeket. A pénz nagyrésze különböző kisebb bankokban volt elhelyezve, ahonnan most az állampénztárba folytak be.

Fogságban az álorvos.

(Volt aradi tiszt karrierje.)

Az aradi rendőrségen a napokban feljelentést tettek Izsák Jenő aradi fiatalember ellen, akire az a vád nehezedett, hogy képesítés nélkül folytatott orvosi gyakorlatot. A rendőrség megindította a nyomozást, amelynek során előállították Izsákot és házkutatást is tartottak nála. Kiderült, hogy orvosi diplomája hamis Izsák Jenő a háboru előtti seiratkozott a budapesti egyetem jogi fakultására, később otthagya tanulmányait és egyik klinikában vállalt adminisztrációs állást.

segességét, hogy a parlament és a kabinet közötti együttműködést az utóbbi összeállítása által is biztosítsuk, sulyt kell helyeznem azonban arra, hogy a kabinet tagjait és a tárcák kijelölését annak a megfontolására bízzák, aki arra megbízást nyert. Mivel jelenleg a helyzet ezt nem engedi meg, a megbízást az ön kezébe visszaadom.

A levél kézhezvétele után az elnök a pártvezéreket magához kérte. A szociálisták és a polgári pártok vezéreinek az elnök feltette a kérdést: Hajlandók lennének-e támogatni a Cuno-kormányt, ha a kijelölt kancellár saját belátása szerint állítaná össze a kabinetet. A polgári pártok kijelentették, hogy erre hajlandók. A szociálisták azonban pártjuk döntéséig fentartották a választ. Ha a szociálisták belegyeznek ebbe, akkor Cuno másodszor is megbízást kap kormányalakításra.

Izsák feltűnt az orvosoknak nagy tudásával és mikor kitört a háboru, a szanitécekhöz sorozták be és mint ilyen Aradon teljesített szolgálatot. A forradalom alatt először alorvos, majd főorvos, azután ezredorvos lett. Izsák Aradon telepedett meg és itt a román hadsereg kötelékébe lépett. Rövid működés után leszerelt és egyik aradi cégnél vállalt állást.

A feljelentés most elvágta egész életpályáját. A házkutatás alkalmával a nála talált orvosi műszereket és felszereléseket elkobozták. Mikor a nyomozás befejeződött, az ügy iratait áttették az ügyészséghez és Izsák Jenő is átkísérték az ügyészségre. Sommer Nándor vizsgálóbíró ma elrendelte Izsák Jenő vizsgálati fogságba való helyezését. Izsák a végzés ellen a vádtanácsához felfolyamodást jelentett be.

Hizláló kura.

Az orvos egy aradi bank fiatal hivatalnokának tejkurát rendelt. A bank helyiségébe, ahol a fiatal hivatalnok dolgozott, minden délelőtt két liter tejet hozott a szolgáló és a fiatal hivatalnok roppant kelletlenül, szinte undorral itta egyik pohár tejet a másik után.

— Miért iszod a tejet? — kérdezte egy idősebb kollégája — ha ennyire utálod?

— Hogy meghizzam. A doktorom azt mondta, ha nem hizom meg: tönkremegyek. Ezért iszom, pedig úgy utálok... brr...

— Te, — szakította félbe a kolléga — én tudnék számodra egy kitűnő hizlalókurát és nem kell tejet inni! Folyamodjál, hogy egy hónapra helyezzenek át innen és ebben a hónapban dolgozzál a ve-

zérigazgató mellett. Akkor meg fogsz hízni...

— Miért fogok meghízni?

— Mert „a gazda szeme hízlalja a jószágot”.

A megszökött szultán.

(A menekülés részletei.)

A megszökött szultán meneküléséről a következő újabb részleteket kaptuk: (A szultán szerdán este azt írta Harrington angol tábornoknak, hogy élete veszélyeztetve van, miért is Kénytelen angol védelmet kérni. A palotát azonban nem szándékozik péntekig elhagyni. Csütörtökön megtették az összes előkészületeket és péntek reggel az angol követség helyettes dragománja és Harrington tábornok adjutánsa automobilon a palotának egy mellékbejárója elé érkeztek. Az őrség leváltása közben a szultán fiával Mehmed Ertogral herceggel és udvartársának hat tagjával autóra szállt. Az angol tengerészeti állomáson Harrington tábornok és Henderson angol főmegbízott fogadta a szultánt. A szultán minden incidens nélkül és anélkül, hogy a menekülést bárki is észre vette volna a Malaja nevű hajóra szállt. Itt a szultánt Brock altengernagy fogadta. Henderson az angol király nevében üdvözölte a szultánt, aki kijelentette, hogy az angol király védelme alatt biztonságos érzé magát és természetesen hangsúlyozta, hogy nem mond le és csak az életét fejezetős veszedelem elől menekül. A Malaja azonnal elindult Maltába, ahová a szultán tartózkodási helyére vonatkozólag további utasítást fognak küldeni.

Amikor a szultán szökése Konstantinápolyban ismeretessé vált, Refet pasa, az angorai kormány képviselője elrendelte a Yıldiz kiosk katonai megszállását és lepecsételtette a palota ajtajait, egyidejűleg táviratilag értesítette a szultán szökéséről az angorai kormányt.

A szultán menekülésére az szolgáltatott közvetlen okot, hogy az angorai nemzetgyűlés elhatározta a bíróság elé való állítását. A szökést már régóta tervezik, már napok óta sok ládát szállítottak el a palotából és a szultán feleségei is állandóan utrakészen várták az utazás pillanatát. A seikül izlam és Fevri bej, volt közoktatásügyi miniszter három nappal ezelőtt angol védelem alatt Indiába utaztak. Magukkal vitték a szultán kéziratát, amely többek között a következőket mondja:

— Én 380 millió mozdim Kalfája vagyok, a nemzetgyűlés vezetői azonban megfélemeztek hűsorsosaik hitelveiről azért, hogy

Némó kapitány

20,000 mérföld a tenger alatt. Verna Gyula regénye után készült film-szenzáció. Némó kapitány a tengerek örök vándora. Bemutatója csütörtökön

Az Apollo-ban.

a francia érdekeket kielégítsék. Öseim trónjáról elkergetnek és meg akarják fosztani a kalifa méltóságától. Hozzátok, Indialak hozták, akik a kalifa szuverenitását a törvényhez képest megőrzik, elküldöm a seik ul izlamot és miniszteremet. Megkövetelem, hogy a törvény értelmében engedelmesséjétek parancsaltnak. Kalifátok veszedelemben van! Ez a veszedelem nyugtalanítja az egész mohamedán világot.

Irodalom, művészet

Morfium.

(Kritikalevél egy orvoshoz.)

Doktor ur, csak ön tudná igazolni — az orvosi diplomája jogán, — hogy milyen súlyosan téved, aki azt hiszi, hogy a „Morfium” című idegdráma Kórházat viszi a színpadra. Ön, az orvos, biztosan nem egyedül Freudot és dr. Krafft-Ebenget olvasta, hanem ismeri Ibsent is, aki a „Kisértelek”-ben, Shakespearet, aki a Shylockban és — legyünk egészen ókorak, — Sophoklest, aki az Oedipusban már Kórházi alakokat figyeltek meg. Kórházi típusok is lehetnek drámák, talán éppen a Kórház a dráma bennük. Hogy Oedipus nem volt morfimista, hogy Shylock nem szedett kokaint, s hogy a „Kisértelek” Oswaldja csak vérbajos, ezt bölcösségük meg a különben egészen jóindulatú és irodalmilag némi-képpen mégis akkreditált szerzőknek. S hogy a „Morfium” Herz nevű szerzője mégse kerül bele a világirodalmába, ez még megszűröl se jelenti azt, hogy a dráma értéktelen. Egy mai dráma, semmi föbb, de ma is: nem tegnap s nem lehet hozzá azt a szemüveget illeszteni, amit tegnapi felejtettünk magunknál. Sejttem, hogy ez a Herz érzi az új színház szomjúságát, keresi a mában is a legfrissebbet, de hogy a mai ember idegéletére tapint, hogy a nyúlt-agyat éri és hogy az injekciós tű és a férfivágy között táncol; erről nem a szerző tehet, hanem mi, akiknek „Frauendienst”-je mohóság a fest után, idegélet moriumra éhes és erőtlensége dekadenciát jelent. A „Morfium” írója tévedhetett a drámai megoldásban, de nem tévedt ott, ahol típusát adott. Eszközei, jellemeinek fölépítése: lefelé labilis, de a témáját ott kereste, ahol a legjobban lát bennünk és az időben, amikor élünk. Ha a tiszta és a Beöthy-féle esztétika szerint irodalmiak dek larált drámát nem írta meg, lefotografálta a morfimistát. Kérdés: akart-e többet?

Hogy mit akart, azt Sipos Zsigmond próbálta bizonyítani a morfimista író szerepében. Sajnos, csak próbálta. Önöz, doktor ur, nem ment el és nem kérdezte meg: mik az orvosi külsőségei és belsőségei egy morfimistának. Sipos egy ugynevezett jó színész. Vannak jó színészek, a kik nem tudnak elhelyezkedni egy négyfelvonásos darab lendítő központi szerepében, de egé-

Megállt az osztrák bankóprés.

(Ausztria beszüntette a bankjegynyomást. — Ki lesz a pénzügyi diktátor?)

Bécs. Az osztrák kormány ma jegyzéket intézett a népszövetségnek Bécsben időző képviselőihez, melyben tudatja, hogy *mitől kezdve az osztrák kormány nem vesz igénybe a bankjegynyomást*. Az osztrák pénzügyminiszterium ma 10 millió aranykorona előleget kapott az osztrák bankoktól arra a 30 millió aranykoronás kölcsönre, melynek feltételeit a napokban állapították meg. A legközelebbi napokban felhívás jelenik meg a nagyközönséghez, további 20 millió aranykorona kölcsönt a külföldi bankokkal kötendő megállapodás szerint külföldön fog az osztrák kormány fölvenni.

A Chicago Tribune szerint az amerikai külügyminiszterium állást foglalt abban a kérdésben, hogy *Boyden*, Amerika nemhivatalos képviselője a jóvátételi

szén elsőrangúak minden felvonásában, ha ötperces a szerepük, sőt felejtethetetlenek némely kis karakter-figurában. Sipos ilyen művész. Eltekintve attól, hogy ebben a darabban hamar elfáradt, egész egyénisége tulmárkás, mondhatnám: nyers ahhoz az enervált, hisztériás, beteg típushoz amit itt az író elképzelt. A morfimista egyébként akkor se hörög, ha Mártháza (*Kálmán Sári*) szerelmes. Egy-két ószinte sóhajt el lehet hinni, mert Kálmán Sári a színésznő szerepében tehetsége, beszélni tudása és alakítóképesége legjavát adta főleg a két utolsó felvonásban. A rendezés ismét hatott, bár számtalanszor, újra meg újra éppen ilyen drámai előadásoknál látunk olyan illúziót rontó pillanatokat, amikben egy-egy lámpaernyő, vagy divántámla elcsuszamlása vagy például egy széklábtörés megzavarja a nézőt hangulatában. Szántót a rendezői képességei a szerzőt. Ön, doktor ur, s azt, amit Siposról megállapítottam, minden önkéntes ápolónő igazolja. HIVE: (f. t.)

Két repriz. („Tatárjárás és a „Golya”). Szombaton este — első előadásnak — Kálmán „Tatárjárás”-át elevenítette fel az aradi színház. Győző, Galetta, Inke, Harmath Mária, Sipos, Selmeczy, Olasz, I. Halmos Mcl. versenyeztek a repriz sikerének biztosításáért. Külön illik szólni Balogh Böskéről, aki elegáns és pompásan táncoló Mogyoróssy-kadét volt. Vasárnap este éjjeli előadásban a régi francia „Golya” került színre. Ha a színházi kommuniké nem hirdette volna előre, hogy Gergely Gizi Inghen fog szaládgálni, akkor is egész jó előadást kapunk. Gergely Gizi kosztümben is vidám vigjátéki szubrett. Harmath Mária

bizottságban *Ausztria pénzügyi diktátora* legyen. A külügyminiszterium nem tesz elvi kifogást az ellen, hogy ezt a helyet amerikai ember töltsé be. Boyden azonban ezidő szerint mostani helyén nélkülözhetetlen és más állást nem vállalhat. Boyden azt fávratotta vissza, hogy aláveti magát a külügyminiszterium óhájának. A külügyminiszteriumnak ezt az állásfoglalását azzal magyarázzák, hogy Amerika rövidesen hivatalosan is képviseltetni akarja magát a jóvátételi bizottságban.

Bécs. A kormány rendeletével kapcsolatban pénzügyi körökben nyomoztató bizottsággal számolnak. Az ipari és kereskedelmi vállalatok elbozsátják alkalmazottaikat. A munkanélüiek száma meghaladja a százezret.

őszintehangú naiva. Jávör újra bizonyította, hogy a vigjáték mennyire igazil millió a számára. Darvas ismét groteszk tanulmány figurát adott. Egy egészen kis szerepben Tökés Anna ugrott be a beteg Gellért Irén helyett. Ez nem változtatott a „Golya” repri-zének meleg fogadtatásán.

Heti műsor. Kedd: Morfium. B. bérlet. Szerda: János vitéz. C. bérlet. Csütörtök: Hollandi menyecske. A. bérlet. Péntek: Hamburgi menyasszony. B. bérlet. Szombat: Drótos tót. C. bérlet, 7 és fél órai kezdéssel. 10 és fél órai kezdéssel: Nics valami elvámojni valója? Vasárnap délután: Aranyvirág. Este: Drótos tót. A. bérlet, 7 és fél órai kezdéssel.

Haladás-előadás. Reklám nélkül, de annál több melegséggel tartja szombatonként a Haladás vezetősége műsoros estélyeit, amelyek közül az utolsó Liszt Ferenc emlékével foglalkozott. Nagy Zoltán nyitotta meg és konferálta a műsort, a melynek egyik számaként Albert Gyuszi teljes zenekara kitűnő és ez alkalomra betanult bravuros összjátékával mutatta meg, hogy a nagy emlékü Liszt által egyszer méltányolt naturális zenész is tud klaszszikus értékűt nyújtani. A derek zenészek, köztük főként a primás és az ismert klarinétos igyekeztek minden cikornya nélkül komoly és szép munkát produkálni. Adam Charles egy operanyitányával mutatkozott be a zenekar. Messzer Aranka szavalatát zajos tapssal fogadta a közönség, míg a műsor második részében Rettinger Anna Liszt II rapzodiáját játszotta mélyebb elmerüléssel. Majd néhány epizóddal kísért vetített kép ismertette Liszt Ferenc életét és művészetét. A műsort tanuságos mozgóképek és a zárszavak fejezték be.

Kedden este ismétli meg a városi színház az utóbbi idő legszenzációsabb prózai ujdonságát: A morfiumot.

A János vitéz ismét műsorra tűzte az igazgatóság. Az előadások iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul s jegyek elővételben már kaphatók a színház pénztáránál. A címszerepet Galetta Ferenc, Iluska szerepét Horváth Mici játsza.

Az idény legjobb operettje kerül színre csütörtök este a városi színházban. A Hollandi menyecske tűzte műsorra a színház igazgatósága, melynek címszerepét Horváth Mici játsza. Pénteken este a nagy sikert aratott Hamburgi menyasszony kerül színre.

Az örökség Drótos tót szombaton este kerül színre Aradon. — Pikkás előadások szombaton és vasárnap éjszaka az aradi színházban.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak (nov. 20.) Dollár 160, márka 0.02.80, szokol 5.—, dinár 2.30, francia frank 11, magyar korona 0.06 és fél. Kifizetések: Budapest 15.25, Bécs 460, Berlin 0.02.30, Prága 5.05.

Bucuresti zárlat (nov. 20.) Devizák: Páris 10.90, London 708, Newyork 159, Italia 7.38, Svájc 29, Prága 5.04, Viena 0.002190, Berlin 0.0215, Budapest 0.0650. Valuták: márka 0.0272—280, léva 1.03, török lira 0.81, font sterling 709, francia frank 10.70—10.85, svájci frank 29—30, olasz lira 7.25—7.30, drachma 4.05—4.10, dinár 2.40—2.50, dollár 157—158, Napoleon 570—575, osztrák korona 0.0025—26, magyar korona 0.0625—650, szokol 4.15—5.—, lengyel márka 0.0127.

Zürichi nyitás (nov. 20.) Berlin 0.071250, Newyork 539.25, London 2416, Páris 37.70, Milano 24.70, Prága 17.20, Budapest 0.2250, Zágráb 2.15, Bucuresti 3.45, Varsó 0.0350, Bécs 0.0073, bélyegzett 0.0075.

Zürichzárlat (nov. 20.) Berlin 0.07750, Newyork 539.50, London 2417, Páris 37.90, Milano 24.65, Prága 17.20, Budapest 0.2250, Zágráb 2.15, Varsó 0.0345, Bécs 0.0073, osztrák bélyegzett korona 0.0075.

Budapesti értéktőzsde nyitás (nov. 20.) Salgó 35000, Rima 11900, Köszén 117000, Államvasut 28000, Cukor 110000, Nasic 44500, Ganz 590000.

Budapesti értéktőzsde zárlat (nov. 20.) Magyar hitel 8425, Osztrák hitel 1125, Salgó 35000, Rima 11325, Déli vasut 3600, Államvasut 26000, Kohó 3800, Atlantika 4750, Ganz 575000, Köszén 108000, Papir 3700, Nasic 43500, Szlavónia 13250, Országos fa 15000, Földhitel 8550, Viktória 128500, Kereskedelmi bank 18500, Beocsini 38000, Urikány 44000, Láng 11400, Lipták 3625, Schlick 6375, Brassói 21500, Zabolai 6300, Baróti 2700, Cukor 113000, Klotild 7300, Temesi szesz 14500.

A szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF

felel.

Cenzurat: Dr. KOMUL MAGER

Gonda & Dávid

törvényszéki legbejegyzett norinbergi és rövidárnagykereskedése most Bulevardul Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 4. szám alatt van. 19476

Berndorfi I. alpaca-árú

1901-es és 6801-es teljes szortiment nagy tételekben raktárra érkezett norinbergi, rövid- és szövöttáru nagykereskedésében Arad, Bulev. Reg. Ferdinand (Boros Béni-tér) 1. Ugyanitt az összes szakmához tartozó cikkek nagy választékban a legolcsóbb napi áron beszerezhetők.

Mivel vádolják Konstantint?

(Az exkirály híveinek bünlajstroma.)

Most készült el a vádirat **Konstantin** volt görög király ellen. A vádirat kezdődik a király és **Venizelosz** közötti vitával, majd a venizelisták szaloniki lázadásával foglalkozik. A legújabb eseményekkel kapcsolatban szeméretlenül vádolják Konstantint, hogy nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatban is ő volt a fővezér és így beleavatkozott katonai ügyekbe s hogy egyeseken ő a felelős az Angora elleni előnyomulásért és hogy, megszőkött abban a pillanatban, amikor a helyzet kedvezőtlenül kezdett alakulni. Konstantin hat hívének pedig a következők a bűnei: 1. Dacára Anglia, Franciaország és Olaszország 1920. december 3-iki jegyzékének eltilkolták a görög nép előtt a nagyhatalmak állásfoglalását Konstantin visszatérése ellen, 2. sem Észak-Epiruszt, sem a Dardaneloszot, amelyet az antant Görögországnak ítél, nem annektálták, 3. eltilkolták az antant ama jegyzékét, amelyben az Konstantin visszatérése esetére, Görögország blokározásával fenyeget, 4. eltávolították derék tisztüket és előléptettek szökevényeket, 5. a hat tagból álló Kormány nem köszönt le, dacára annak, hogy Anglia és Franciaország miniszterelnökei kinyilatkoztatták, hogy Konstantin visszatérése esetére nem fogják Görögországot támogatni, 7. felkészületlen hadsereggel rendezték az Angora elleni előnyomulást, 8. rábízták a felelőtlen királyra a felelősségteljes fővezérséget, 9. nagy pénzüsségeket ajándékoztak el ugyanakkor, amikor a hadsereg nélkülözött, 10. a nemzetgyűlés azon határozata dacára, hogy a sevresi béke a görögöknek csak minimális követeléseit elégíti ki, rábízták magukat a közvetítő hatalmakra, 11. Hadjanestis tábornokot kinevezték főparancsnokká, 12. döntő pillanatban elvonták a csapatok egy részét, ezáltal győngítették a görög hadsereget és átengedték az offenzívát az ellenségnek, 13. Angliával egyetértve lemondtak az antant által ígért előlegekről. Főbűnük pedig, hogy ex-

ponálták magukat a királyért és ezzel romlásba döntötték a nemzetet és az, hogy, kiméretlenül megmesztettek sikeresen bevált tábornokokat.

Botrány egy mérkőzésen

Oradea-mare (Nagyvárad.) Tegnap délután az itteni football-pályán nagyszabású matschet rendeztek, amelyen a NAC. mérkőzött a Makabea sportegylettel. Nem sokáig játszhattak azonban, mivel a játékosok között elvi differenciák merültek fel, amely megzavarta a további egyenes játékokat, amely végre is teljes botrányba fulladt. A szöváltások nyomában támadt parázs verekedés annyira elfajult, hogy a rendőrségnek kellett közbelépni, amelynek a helyszínén megjelent közegei feloszlatták a botrányba fullt football-matschet.

Aradmegyei takarékpénztár Igazgatósága, Felügyelő bizottsága és Tisztviselői kara mély fájdalommal jelentik, hogy az intézet igazgatósági tagja **közdivásárhelyi Vásárhelyi József ur** folyó hó 17-én váratlanul elhunyt. A megboldogult éveken keresztül intézetünk egyik legodasabb híve és támasza, valamint igazgatóságunknak egyik legbuzgóbb tagja volt, miért is elhunyt a fájdalommal vesztése mindnyájunknak. Emlékét minden időkre hálás kegyelettel fogjuk őrizni. **Aldás emlékére! Béke porokra!** Arad, 1922. november hó 19. 5675

Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmánya és tisztikara mélyen megrendülve jelenti, hogy felejtethetetlen, jóságos igazgatóelnöke **közdivásárhelyi Vásárhelyi József** a közügyeknek szentelt példás életének 54. évében hosszas szenvedés után folyó hó 17-én Szegeden elhunyt. **Aldott emlékü Elnökünk hült retemeit folyó hó 21-én, kedden délelőtt fél 12 órakor Lőkősházán kísérik utolsó útjára.** Az elhunyt közel két évtizeden át példátlan önzetlenséggel és áldozatkészséggel, gazdag tudásának legjavával és végtelen jó szívének egész melegevel szolgálta egyesületünk érdekeit. Emlékét soha el nem múló, hálás kegyelettel őrizzük. 5678 Arad, 1922. november hó 20-án.

Az Aradi Olajipar Részvénytársaság Igazgatósága, Felügyelőbizottsága és Tisztviselői kara mély megilletődéssel jelenti, hogy igazgatósági tagja **közdivásárhelyi Vásárhelyi Józsi** ki a vállalat alapítása körül buzgó, önzetlen tevékenységet fejtett ki, vezetésében a legnagyobb odaadással vett részt, folyó hó 18-án munkás életének 54-ik évében Szegeden elhunyt. Az elhunytat folyó hó 21-én délelőtt 12 órakor Lőkősházán kísérik utolsó útjára. Nemes egyéniségének, példás tevékeny életének emlékét örök kegyelettel fogjuk őrizni. Arad, 1922. november hó 20-án. Aradi Olajipar Részvénytársaság 12585 igazgatósága.

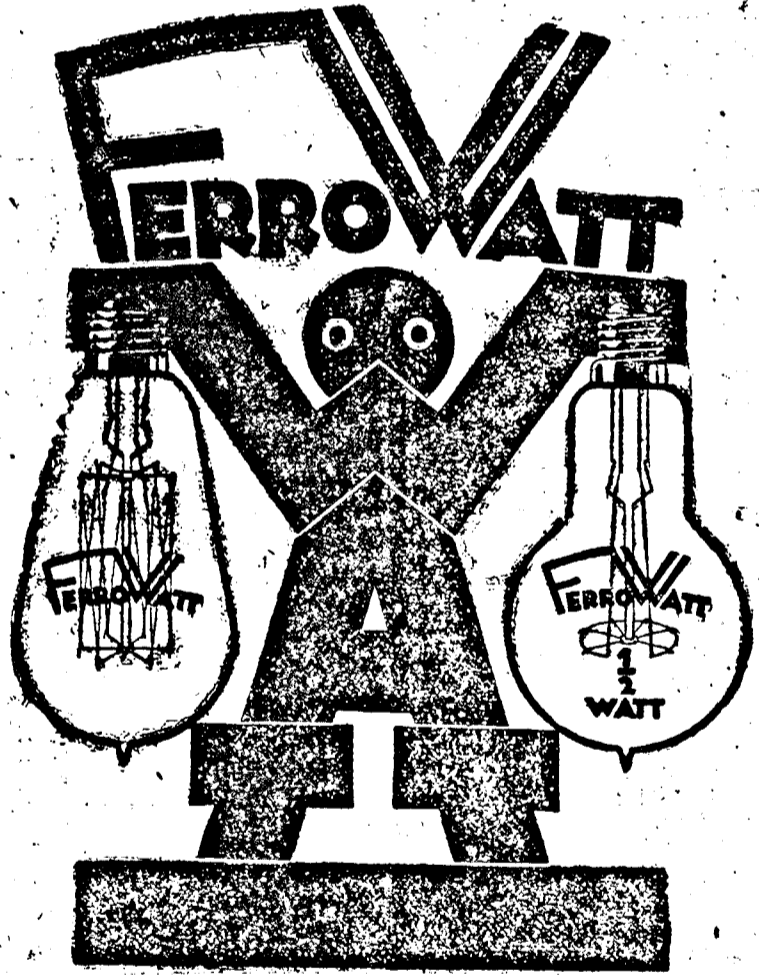
NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

JUVELIA Ékszerárúgyár **Felhívás** belső viszonyai-ban rövidesen be-következő változások okából fel-hivatnak a cég hitelezői, hogy kö-veteléseiket 8 napon belül Dr. Kele Gyula aradi ügyvédnél Bulevardul Carol No. 7. jelentsék be. 5674 Juvelia Ékszerárúgyár.

Értesítés.

Miután Strada Bucur (Eötvös-utca) 16. szám alatt levő női szabó műtermemből kilakoltattak, kérem a nagybecsű hölgyközönség további értesítésig való szives elnézését a nálam levő befejezetlen munka elkészítésének elhalasztásáért. 5619 Tisztelettel: **Schneider Mihály.**

a kvalitás-lámpa.

Aki takarékoskodni akar, az csak az ilyen félwattos lámpát használja.

Női és leányka téli felöltő ujdonságok legjutányosabbán beszerezhetők:

IULIU PLESZ GYULA

Központi ruha-árúházában **ARAD**, Strada Col. Piriol 3. (Vörösmarty-u.) A színház épület hátsó bejáratával szemben. 1-3. Allandó nagy választék Caracul Plüsch kabátokban. 959

PYRAM

a mai kor legtökéletesebb cipőkrémje!

Figyelje meg tisztító hatását! Kérjen kifejezetten „PYRAM”-ot.

Utlevelekre vizumot 55 Leiert ^{legpontosabban} ^{leggyorsabban} KELET-hírlapiroda szerez, Str. Alexandri Salacz-u 1

Apró hirdetések.

Levelezés.

„SZIMPATIA” jellegre levél van a kiadóban. 5666

„IDEÁLIS” jellegre levél van a kiadóhivatalban. 5657

„SZERÉNY” levelét későn vettem, kérem 26-án délután 12 órakor a jelzett helyen várni. „Kellems időtöltés.” 5668

„PROBALJUK MEG” jellegre levél van, kérem sürgősen átvenni. 5881

„NAGYKERESKEDŐ” jellegre levél van, kérem sürgősen átvenni. 5632

Házasság.

KÜLFÖLDÖN tartózkodott intelligens iparművész szőld leány ismeretségét keresi házasság céljából. Ajánlatokat „Diszkrétó” jellegre a kiadóba. 5650

Alkalmazás.

PÉNZBESZEDŐ férfi, vagy nő, ki irodai takarítást is végez, óvadékkal azon nál felvétetik. Jelentkezni a kiadóhivatalban. 151

ÜGYES, szolid mindenek szakácsnő jó fizetéssel felvétetik Piata Mihai Viteazul (Ferenc-tér) 8. földszint balra. 5669

NÉGY POLGÁRIT végzett leány román nyelvet bírja, irodai, vagy üzleti alkalmazást keres. Címeket kiadóhivatalba kér. 5659

GÉPIRÓ írniokot perfect románát keres. dr. Kertész Miksa aradi ügyvéd. 5678

BEJARÓ főzőnő ajánlkozik ur családnak. Cím Wallinger hirdetőjében. 12478

Vétel és eladás.

EGY, majdnem új lenvászón ágygarnitúra 4 darab nagy és 2 darab kis párnahuzat, 2 darab vadonatú női ing sürgősen, jutányosan eladó. Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 23. I. e. jobb. 1000

ELADÓ 2 darab Umrath cséplőgarnitúra kitűnő karban, egyik magánjáró és egy darab teher, vagy luxus autó. 16-20 HP. két hengeres Schascha motorral. Cím a kiadóban. 5671

EGY egészen új városi bunda pézsmabélissel és biber gallérral eladó. Címét szívességből közli Russa a „Concordia” nyomda adminisztrátora. Telefon szám 750. 5665

ELSŐRANGU rövid zongora eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5677

TÉLIKABÁT kifogástalan állapotban olcsón eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 12475

EBÉDLŐ eladó és több más. Str. Episcopul Radu (Magyar-utca) 20b. 5680

TEKERCS CSOMAGOLO PAPIR vékony és vastag minőségben olcsón beszerezhető Knieszer papírkereskedőnél Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 11851

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Ellz-palota.) 11895

VEHET, ELÁDHA, CSERÉLHETI Műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítás. Szép művészeti Szalon. Ortutay-palota. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

MINDENNEMŐ ÉKSZERT. gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 12021

IRÓGÉPEK, kellékek, javítóműhely, Copyingoffice Szegfűnél, Str. Luther-utca 1. Telefon III. 4588

ELADÓ 5 darab 7 hektos szilvóriumoshordó. Tudakolható a kiadóban. 5597

ELADÓ egy jókarban lévő és jó hanggal bíró nagybőgő. Megtekinthető napoként Strada Veliclu Romulus (Lipót-utca) 27. szám alatt délután 2-től 3 óráig. 5637

BURGONYA TÉLI jutányosan kapható a hatósági bódében Grossznál. 5658

KÖNYVET és kottát (nagy tömegben) olcsón árusít Kerpel könyvüzlete. Ugyanott kölcsönkönyvtár is. 12703

HASZNALT OLÍOM megvételre Kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Üzletek.

ELADÓ, vagy bérebe kiadó egy új, hat járatú síkszítás gőzmalom, állomáshoz közel jó örlőkörrel. Cím a kiadóhivatalban. 5672

Ellátás.

URINO teljes ellátást keres. Cím Wallinger hirdetőjében. 12475

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár RT.

Arad, Strada Alexandri (Salacz-utca) 6. 5038

Elfogad betéteket magas kamatozással. Arany és ékszertárgyakra zálogkölcsönt nyújt.

BAR a Központi szálló disztermében november hó 21-től minden este fél 10 órától.

OLGA és TEDDY

világhírű táncművészek fellépte.

Kitűnő baritalok. Reggelig nyitva. Belépés díjtalan.

Gummitalpak és gummitalpak

olcsóbbak és tartósabbak, mint a bőrből készütek. Legjobb védő a nedvesség és hideg ellen. 12865

Ingatlan.

NÉGY SZOBÁS HÁZ mellékhelyiségekkel, istálló, műhely, dísznői, kézipince kerttel eladó. December hóban az egész átvehető. Bettelheim ügyökség, Piata Imperatul Traian 2. I. 5570

Külföld.

ELVESZETT csüörtök este a színházban egy 1/2 pár platnaba két kisló és egy nagy briliáns köböl össze állított függő, becsületes megtaláló kérérik illő jutalom ellenében hozzám juttatni. Cím a kiadóban. 12778

AZ IGAZI UTAT!

Hamburg 6 Postaltör. 12821

Fr. H. Soltau, betegkezelés

Hölgyeknek mindennapi használatra. Uraknak borotválkozás utánra ajánljuk a

HELCITOT

Izzadó fényes zairos arc, egyszerű lemosásra csodás szép lesz, mintha valami lehetet finomságu harmattal volna bevonva, (Miteszerok) atkák pár nap alatt elmúlnak. — Legártalmatlanabb araszépitő. — Készíti

Dr. Földes és Hehs Margitóra gyára Budapest, I. Bertalan-utca 26. Arad—Uj-Micaloa. 12091

„KELET”

Megérkeztek:
Petőfi összes költeményei
füzve 50.— lei
kötve 100.— lei
Benedek Elek, Petőfi életrajza 12.— L

Veszek régi hamis fogakat és egész fogsorokat
Kun ékszerész.

Megnyílt a
„Banca Viticola a Romana
Sucursala”
minta borpincészete
Arad, Bulev. Regele Ferdinand 15.
Exportpincészetek: Maderáda, Sírán, Covaşton, ahol elsőrendű aradhegy-aljai borok bármily mennyiségben kaphatók a legjutányosabb napi áron felelősségteljes kiszolgálás mellett.

2 személyes ^{alig használt} wanderer-féle
kevés benzint fogyasztó 12476
Luxus-autó eladó
„Banca Viticolánál” Arad
Bul. Regele Ferdinand (Boros Seal-tér) 15.

Háromszobás

fürdőszobás, kertes, elfoglalható magánház, valamint több bér- és magánház, üzletek, malmok, szőlők, birtokok eladók.
Bővebbet Wallinger Irodában, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 10. 12475

MAYER MARKOVITS

toll- és rongynagykereskedő 5870
ARAD, régi keményítőgyár.

UTLEVELEK

ÉS ISKOLAKÖNYVEK
GYORS ES CSINOS
BEKÖTESET
OLCSÓN
VALLALIA

AZ

ARADI KOZLONY
KÖNYVKÖTESETE

Utleveleket 45 leiert láttaozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger cipőüzlet, fűtér és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Máraşesti (Kossuth-utca.)

Nikkelezéseket, bádogos munkákat, ugyszintén vízvezeték- és javításokat legjutányosabban vállal

Kohn József, Arad,

Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 32.